

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marcela Pekařová

**Koordinace složek Integrovaného záchranného systému
České republiky při přípravě a řešení úkolů v souvislosti
s povodněmi**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Libor Zikeš

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2012-2015

BACHELOR THESIS

Marcela Pekařová

**The coordination of the Integrated Rescue System units
in the Czech Republic; the preparation and solving of tasks
in the event of flooding**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Libor Zikeš

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Marcela Pekařová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu PhDr. Liboru Zikešovi za odborné vedení, připomínky a čas věnovaný vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat paní mjr. Ing. Jaroslavě Lebedové ze Společného operačního centra AČR za poskytnutí užitečných materiálů a podporu věnovanou při psaní bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se v části teoretické zabývá podstatou vzniku záchranného systému v České republice jako součásti bezpečnostní strategie státu. Definuje základní a ostatní složky Integrovaného záchranného systému ČR a rozebírá jejich hlavní úkoly. Zároveň bakalářská práce popisuje činnost složek Integrovaného záchranného systému ČR a dotčených orgánů státní správy a samosprávy při přípravě a řešení mimořádných událostí se zaměřením na povodně. V praktické části je realizováno dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit úroveň informovanosti obyvatelstva o systému a způsobech zabezpečení ochrany obyvatelstva a jeho přípravy před povodněmi. Na základě analýzy výsledků dotazníkového šetření jsou v závěrečné části navržena možná opatření ke zlepšení stavu ve zkoumané oblasti.

Klíčová slova

Integrovaný záchranný systém České republiky, koordinace, krizová situace, likvidační práce, mimořádná událost, ochrana obyvatelstva, povodně, povodňové orgány, spolupráce, záchranné práce.

Annotation

The theoretical part of the thesis covers the origin and role of the rescue system in the Czech Republic as a part of the security strategy of the state. The thesis defines and analyses the essential role of the Integrated Rescue System CR and relevant authorities which manage the preparation and solution of unexpected events, focusing on the flooding. The practical part of the thesis implements the survey revealing awareness of the Integrated rescue system among citizens and the means of securing the population in case of flooding. The final part of the thesis suggests some solutions for improvement in this area based on the results of the survey.

Key words

Cooperation, coordination, crisis, disposal operation, flooding, flood authorities, Integrated Rescue System Czech Republic, protection of the population, rescue operation, unexpected events

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM ČR.....	11
1.1 Legislativa.....	12
1.2 Základní terminologie	13
1.3 Integrovaný záchranný systém ČR jako koordinovaný systém spolupráce....	15
2 SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU ČR A JEJICH HLAVNÍ ÚKOLY.....	18
2.1 Základní složky Integrovaného záchranného systému ČR.....	18
2.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí	19
2.1.2 Policie České republiky	21
2.1.3 Zdravotnická záchranná služba ČR	22
2.2 Ostatní složky Integrovaného záchranného systému ČR.....	23
2.3 Oblasti spolupráce složek Integrovaného záchranného systému ČR	26
3 ŘÍZENÍ A KOORDINACE SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU ČR A ŘÍDÍCÍCH ORGÁNŮ PŘI POVODNÍCH.....	30
3.1 Řízení a koordinace základních složek Integrovaného záchranného systému ČR při povodních.....	30
3.2 Řízení a koordinace ostatních složek Integrovaného záchranného systému ČR při povodních.....	33
3.3 Povodňové orgány jejich úkoly a povinnosti.....	34
3.4 Krizové orgány a jejich úkoly	38
4 OCHRANA OBYVATELSTVA V SOUVISLOSTI S PŘÍPRAVOU NA POVODŇ	40
4.1 Povodňová charakteristika území ČR	41
4.2 Analýza povodí v ČR	42
4.3 Organizace povodňové ochrany v ČR.....	46
4.4 Příprava obyvatelstva na mimořádné události	49

4.5 Zkušenosti a prevence	52
PRAKTICKÁ ČÁST	
5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	55
5.1 Předmět výzkumu	55
5.2 Cíle výzkumu	56
5.3 Metodika zpracování	56
5.4 Charakteristika souboru	57
5.5 Formulace výzkumných hypotéz.....	57
5.6 Interpretace výsledků	58
5.7 Dílčí závěr	63
6 NÁVRHY A OPATŘENÍ.....	65
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	70
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	74
SEZNAM PŘÍLOH.....	75

ÚVOD

V posledních letech se stávají povodně stále častějším jevem, většinou napáchají mnoho škod a bohužel někdy berou i lidské životy. Mnohokrát slyšíme, že tu se prohnala staletá voda, tam padesátiletá a tato přirovnání nás dnes již nijak nepřekvapují. Stala se jakousi součástí běžného života a přitom právě lidské životy a majetek mnohých z nás již byl povodní větším, či menším způsobem ohrožen. Při povodni a hlavně při následném vypořádávání se s jejími následky, všichni rádi přijmou jakoukoli pomocnou ruku. Ale tato ruka musí vědět co dělat, jak to dělat a kdy to dělat. Zkrátka ona nabízená pomoc musí být účelná, efektivní a zároveň musí být provedena v pravý čas, kdy to je potřeba. Jako nástroj pro řešení mimořádných událostí, mezi které řadíme i povodeň, je v České republice vytvořen Integrovaný záchranný systém České republiky (dále jen IZS ČR).

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá IZS ČR a jeho podstatou. Jsou zde vysvětleny základní pojmy z oblasti integrovaného záchranného systému a krizového řízení. Popisuje vznik IZS ČR, jeho jednotlivé složky a hlavní úkoly. Definuje legislativu, na jejímž základě je řešena oblast integrovaného záchranného systému, povodňová ochrana a řízení činností při přípravě na povodně a v průběhu povodní. Práce současně popisuje způsob řízení a koordinaci tohoto systému a dalších dotčených orgánů se zaměřením na činnost při povodni. V další části analyzuje činnost jednotlivých složek a dotčených orgánů státní správy a samosprávy v přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací se zaměřením na oblast povodní. Je zde rozebírána organizace při společném zásahu více složek IZS ČR, jejich spolupráce a způsob koordinace. Obsahem druhé kapitoly je objasnění, za jakých podmínek se využívá IZS ČR a v čem spočívá příprava na mimořádné události. V návaznosti na to je dále řešena otázka přípravy obyvatelstva na mimořádné události a oblast ochrany obyvatelstva jako takové. Tato část se také snaží charakterizovat povodňová území v České republice, zjišťuje, v jakém stavu jsou naše povodí a na základě znalostí charakteristiky a analýzy minulých povodní se snaží specifikovat, jaká jsou možná rizika a příčiny vzniku povodní. Je zde také rozebrána organizace povodňové ochrany včetně základních povinností a s tím spojené úkoly vztahující se k organizaci a zabezpečení ochrany před povodněmi. Na základě zkušeností a poznatků získaných

z jednotlivých vyhodnocení povodní jsou zde nastíněny i další možnosti zlepšení současného stavu v organizaci prevence obyvatelstva.

Do praktické části je zařazen obsah realizovaného dotazníkového šetření. Cílem, který je stanoven pro tuto část je zjistit na základě použitého dotazníku úroveň informovanosti obyvatelstva o systému a způsobech zabezpečení ochrany obyvatelstva a jeho přípravy před povodněmi. Mezi další cíle, stanovené pro provádění výzkumného šetření patří zmapování zkušeností vybraného vzorku obyvatel se stanovenými pravidly a zásadami v oblasti ochrany obyvatelstva a majetku před povodněmi, s poskytovanou pomocí složkami IZS ČR v průběhu povodně a při bezprostředním odstraňování následků po povodni. Dotazníkové šetření ve svém spektru otázek zkoumá teoretické znalosti obyvatel v souvislosti s povinnostmi orgánů odpovědných za řešení těchto otázek a následně prověřuje jejich dopad v praxi. Na základě výsledků dotazníkového šetření jsou navrhována další možná opatření, která by mohla vést ke zlepšení stavu ve zkoumané oblasti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM ČR

O integraci subjektů zapojených do záchranných a likvidačních prací se začalo uvažovat před koncem 20. století. Zvyšující se počet dennodenních mimořádných událostí a složitost jejich řešení si žádaly zavedení nového přístupu. Organizační a technická náročnost likvidace následků mimořádných událostí se také neustále zvyšovala. Z těchto důvodů vzešla potřeba systém spolupráce mezi jednotlivými organizacemi podílejícími se na záchranných a likvidačních pracích zkvalitnit a prohloubit.

Prvním krokem k souhrnnému řešení systému v oblasti záchrany a ochrany muselo být vytvoření právního rámce - legislativy. Právní předpisy v této oblasti byly pouze dílčí, upravující jednotlivé její části (např. ochrana před povodněmi, ochrana před požáry, ochrana čistoty vod atd.)¹, ale neexistovala právní norma, která by zabezpečila komplexní řešení této oblasti.

V letech 1991 – 1992 byly zpracovány dva rozlišné přístupy k vytvoření záchranného systému v ČR:²

1. Systém vycházející ze stálých institucí

- záchranný systém zahrnující všechny úřady a organizace počínaje centrální úrovní až po okresní úřady,
- výhodou mělo být efektivní využití sil a prostředků a lepší úroveň řízení,
- nevýhoda spočívala v časové náročnosti pro pohotovost složek.

2. Systém vycházející ze spolupráce jednotlivých složek

- využití praktických zkušeností hasičů, zdravotníků a policie, nabytých vzájemnou spoluprací při řešení mimořádných událostí,
- podstatou tohoto přístupu byla úzká spolupráce a součinnost těchto jednotlivých složek,

¹ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 14. ISBN 978-80-7452-028-0.

² VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 14–15. ISBN 978-80-7452-028-0.

- výhodou byla trvalá přítomnost hasičů, ať profesionálních anebo dobrovolných, téměř v každé obci, a jejich univerzálnost použití.

V konečném řešení byla na základě zkušeností ze zahraničí a z uvedených objektivních důvodů dána přednost druhému přístupu.³ IZS ČR vznikl v roce 2001, po přijetí důležitých zákonů vymezujících legislativní rámec jeho fungování.

1.1 Legislativa

Stát jako takový má mnoho povinností, nicméně „ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot“⁴ patří jednoznačně mezi jeho základní povinnosti. Tyto a další povinnosti státu jsou zakotveny v ústavních zákonech, mezi něž patří hlavně ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, předpis č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ale především ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Na základě těchto ústavních zákonů jsou vytvářeny jednotlivé obranné a ochranné systémy, mezi které patří také IZS ČR. Ostatní právní předpisy pro oblast IZS ČR se opírají právě o tyto ústavní zákony.

Klíčovými právními předpisy pro fungování IZS ČR jsou **zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému** a o změně některých zákonů, vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva a nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. V zákoně č. 239/2000 Sb., je definován IZS ČR, jsou jím stanoveny základní a ostatní složky IZS ČR a charakterizována jejich působnost. Tímto zákonem se dále stanovují práva a povinnosti všem, kteří se podílejí na fungování IZS ČR (např. orgány samosprávných celků, právnícké a fyzické osoby) při mimořádných událostech. Podle tohoto zákona se postupuje vždy, kdy spolupracují minimálně dvě složky

³ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 15. ISBN 978-80-7452-028-0.

⁴ Zákon č. 110 ze dne 22. 4. 1998, o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1998, částka 39. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>.

IZS ČR. Ve vyhlášce č. 328/2000 Sb., jsou pak určeny zásady koordinace jednotlivých operačních středisek a jednotlivých složek IZS ČR a je v ní vymezena zpracovávaná dokumentace IZS ČR. Vyhláška č. 380/2002 Sb., se následně věnuje oblasti ochrany obyvatelstva a Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., stanovuje způsob poskytnutí pomoci do zahraničí a možný způsob jejího financování.

Společně se zákonem č. 239/2000 Sb., byly přijaty i další důležité zákony pro oblast ochrany obyvatelstva. Mezi tyto zákony patří **zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení** a o změně některých zákonů (krizový zákon) a zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. V zákoně č. 240/2000 Sb., je stanovena povinnost státu a orgánů územních samosprávných celků mít stanoveny orgány krizového řízení, je zde také stanoveno jakým způsobem a na jakou dobu lze vyhlásit stav nebezpečí a v rámci něj stanovené další povinnosti fyzických a právnických osob.

Základním zákonem pro oblast ochrany před povodněmi je **zákon č. 254/2001 Sb., o vodách** a o změně některých zákonů (vodní zákon). Zde jsou stanoveny podmínky a možnosti pro využívání vodních zdrojů, důležitost jejich ochrany a způsoby jak čelit nepříznivým podmínkám, jakými jsou povodně, ale i sucha.

1.2 Základní terminologie

Integrovaný záchranný systém - koordinovaný postup jeho složek při provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech a při přípravě na ně.⁵

Mimořádná událost je nepříznivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které nějakým způsobem ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a je potřeba provedení záchranných a likvidačních prací.⁶

⁵ Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

⁶ Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

Krizová situace je taková mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jde např. o kritické narušení infrastruktury, povodně velkého rozsahu, epidemie nebo jiné nebezpečí.⁷

Záchranné práce jsou činností prováděnou k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a jejich působením dochází k přerušení příčin.⁸

Likvidačními pracemi rozumíme takovou činnost, na jejímž základě se odstraní následky způsobené mimořádnou událostí. Následky se rozumí dopady působící na osoby, zvířata, majetek a životní prostředí.⁹

Krizovým řízením rozumíme souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na stanovení, rozbor a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizaci, realizaci a provádění kontroly činností prováděných v souvislosti s přípravou a řešením krizové situace, nebo ochranou kritické infrastruktury.¹⁰

Povodeň je dočasné nápadné zvýšení hladiny vodních toků případně jiných povrchových vod, kdy voda je již mimo koryto vodního toku a mohla by způsobit újmu osobám anebo poškození majetku. Povodní je i nedostatečný odtok anebo znemožnění odtoku a tím způsobení následných škod. Povodeň může být způsobena i vyššími dešťovými srážkami, táním sněhu a ledu a dalšími přírodními jevy (přírozená povodeň) nebo jinými vlivy jako je havárie na vodním díle a další kritické situace vodního díla (zvláštní povodeň). Vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity začíná povodeň a je ukončena odvoláním třetího stupně povodňové aktivity. Pokud není jasné, zda na určitém území v konkrétní čas byla povodeň, rozhoduje vodoprávní úřad.¹¹

⁷ Zákon č. 240 ze dne 28. 6. 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

⁸ Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

⁹ Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

¹⁰ Zákon č. 240 ze dne 28. 6. 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

¹¹ Zákon č. 254 ze dne 28. 6. 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 98. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

1.3 Integrovaný záchranný systém ČR jako koordinovaný systém spolupráce

„Koordinace záchranných a likvidačních prací je proces realizovaný příslušnými orgány integrovaného záchranného systému, který při uplatnění řídicích funkcí a užití dostupných sil a prostředků složek integrovaného záchranného systému vede ke zvládnutí vzniklé mimořádné události.“¹²

Koordinovaným systémem spolupráce chápeme promyšlené sladění záchranných a likvidačních prací a rozdělení pravomocí v rámci řízení jejich spolupráce. Pro tyto účely byly zřízeny Stálé orgány pro koordinaci složek IZS ČR¹³.

Vzájemná koordinace při působení jednotlivých složek IZS ČR má za úkol především cílenou organizaci záchranných a likvidačních prací, se zaměřením na vzájemnou a provázanou součinnost při zásahu. Pro zabezpečení koordinovaného postupu jednotlivých složek IZS ČR je bezpodmínečně nutné důsledné vyhodnocení typu a rozsahu mimořádné události a stupně ohrožení, po provedeném organizovaném průzkumu. Z důvodu zajištění bezpečí ostatních osob, ale i zasahujících jednotek se místo zásahu uzavírá a provádí se v prvním pořadí záchrana ohrožených osob, zvířat a majetku. Zraněným je poskytnuta urgentní, přednemocniční zdravotní péče a následně jsou přijímána taková opatření, která vedou k zamezení dalšího ohrožení životů a zdraví osob a ochrání majetek.

V rámci velení při zásahu rozlišujeme tři úrovně řízení:¹⁴

a) taktická úroveň

- činnost na místě řídí velitel zásahu, v případě potřeby si může zřídit štáb velitele zásahu,
- dle složitosti a rozsahu mimořádné události lze místo zásahu rozdělit na jednotlivé úseky a sektory,

¹² VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 115. ISBN 978-80-7452-028-0.

¹³ Operační střediska hasičského záchranného sboru kraje a Operační a informační středisko Generálního ředitelství hasičského záchranného sboru. Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

¹⁴ VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, s. 14. ISBN 978-80-246-2477-8.

- velitel zásahu je určen podle druhu a typu mimořádné události, tzn., která složka má při zásahu převažující činnost, z té je delegován,
- pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak je velitelem zásahu velitel zasahující jednotky požární ochrany nebo velitel jednotky Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen HZS ČR) s **právem přednostního velení**.

b) operační úroveň

- činnost řídí operační a informační středisko některé ze základních složek IZS ČR s využitím schváleného poplachového plánu IZS ČR.

c) strategická úroveň

- činnost řídí starosta dotčené obce s rozšířenou působností, v případě většího rozsahu mimořádné události hejtman kraje anebo ministr vnitra. V tomto případě pracují krizové štáby a využívají se krizové a havarijní plány.

Při prvotním povolání složek IZS ČR stanovuje operační a informační středisko (dále jen OPIS) v závislosti na situaci stupeň poplachu. Stupeň poplachu určuje základní potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce. Podle následného vývoje situace velitel zásahu tento stupeň poplachu průběžně upřesňuje nebo koriguje. Stupně poplachu jsou v současné době definovány celkem čtyři. Při **prvním stupni** (malý případ) jsou ohroženy pouze jednotlivé osoby nebo objekty. V tomto případě jsou do záchranných a likvidačních prací zapojeny pouze základní složky IZS ČR. Při **druhém stupni** (střední případ) je ohroženo více osob (max. 100), objekty a plocha do 10 000m². Do záchranných a likvidačních prací jsou v tomto případě zapojeny nejen základní ale i ostatní složky IZS ČR a je nutná základní úroveň koordinace. Koordinaci zabezpečuje stanovený velitel zásahu. Při **třetím stupni** (velký případ) je ohrožen vyšší počet osob (max. 1 000), část obce a plocha do 1km². Zde jsou do záchranných a likvidačních prací zapojeny základní i ostatní složky IZS ČR a je nutná koordinace nejen velitelem zásahu. V této situaci již je potřeba zřízení koordinačního štábu velitele zásahu. **Čtvrtý stupeň** (zvláštní) si vyžaduje centrální koordinaci na strategické úrovni.

V rámci tohoto stupně je ohroženo více jak 1 000 obyvatel a zasažená plocha nad 1km².¹⁵

¹⁵ HANUŠKA, Z., SKALSKÁ, K., DUBSKÝ M. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I.* 1. vyd. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, s. 16. ISBN 978-80-86640-59-4.

2 SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU ČR A JEJICH HLAVNÍ ÚKOLY

IZS ČR je využíván při přípravě na vznik mimořádné události, v jejím průběhu a při zásahu dvou nebo více jeho složek při provádění záchranných a likvidačních prací. IZS ČR je definován tak, že není jako takový sám o sobě žádnou institucí. IZS ČR je systém dělící se na složky, které jsou charakterizovány jako základní a ostatní.¹⁶

Při běžných mimořádných událostech zasahují zpravidla pouze jeho základní složky. Teprve při krizových situacích, kdy již síly a prostředky základních složek nepostačují, nebo nemají požadované schopnosti, jsou povolány ostatní složky IZS ČR. Jednotlivé ostatní složky jsou povolávány podle typu nebo rozsahu mimořádné události, na základě jejich deklarovaných specifických schopností, odbornosti a v souladu s platnými právními předpisy.

Koordinaci jednotlivých složek IZS ČR v místě zásahu zajišťuje určený velitel zásahu, nebo jím určený velitel štábu. Pokud je mimořádná událost většího rozsahu a místo zásahu je rozděleno na další sektory či úseky jsou stanoveni příslušní velitelé sektorů a úseků. Velitel zásahu musí být cestou velitelů jednotlivých zasahujících složek informován o jejich příjezdu na místo zásahu a konkrétních počtech nasazených sil a prostředků.

2.1 Základní složky Integrovaného záchranného systému ČR

Základní složky IZS ČR jsou tvořeny tak, aby byla zajištěna schopnost včasného a efektivního zásahu v prostoru, kde je to v dané chvíli potřeba. Zařazením do IZS ČR však neztrácejí jednotlivé složky svojí právní subjektivitu. Typické pro základní složky je jejich schopnost rychlé a nepřetržité pomoci v libovolném prostoru na území naší republiky. Z toho důvodu také mají působnost po celém území naší republiky a jeho jednotlivé složky jsou účelně rozmístěny na území státu tak, aby byly schopny co nejrychlejšího zásahu.

¹⁶ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 53. ISBN 978-80-7452-028-0.

Základní složky IZS ČR drží nepřetržitou pohotovost sil a prostředků a v rámci zřízených linek tísňového volání (112, 150, 155 a 158) přijímají hlášení o vzniku mimořádné události.¹⁷

Kontaktními místy, stanovenými pro příjem hlášení o vzniku mimořádné události jsou OPIS základních složek IZS ČR. Právním podkladem pro činnost operačních složek IZS ČR je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Na centrální úrovni zřizuje HZS ČR OPIS na ministerstvu vnitra, respektive Generálním ředitelství HZS ČR, OPIS Hasičských záchranných sborů krajů a dále operační střediska územních odborů.

Operační středisko zdravotnické záchranné služby (dále jen ZZS) se při své činnosti řídí především zákonem č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Úkolem operačního střediska ZZS je příjem a vyhodnocování tísňového volání a vydání pokynů pro výjezdové skupiny. Na základě přijatého hlášení, doporučuje jak dále postupovat při poskytování první pomoci, spolupracuje s ostatními operačními středisky, koordinuje rozmístění pacientů s poskytovateli akutní lůžkové péče a zabezpečuje předávání pacientů k dalšímu ošetření.

Operační střediska Policie České republiky se řídí vnitrorezortními předpisy, na základě kterých řídí a organizují výkon služby na daném stupni řízení.¹⁸

2.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí

HZS ČR je hlavní složkou IZS ČR, která má na starosti koordinaci většiny činností spadajících do oblasti IZS ČR. HZS ČR zpracovává za IZS ČR přesně stanovenou dokumentaci, poskytuje odbornou pomoc a pořádá školení pro orgány územních samosprávných celků. Při zásahu více složek IZS ČR má HZS ČR zpravidla na starosti řízení jejich koordinovaného postupu při řešení mimořádné události a dále má na starosti funkčnost OPIS IZS ČR.

¹⁷ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 53-54. ISBN 978-80-7452-028-0.

¹⁸ VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, s. 17-18. ISBN 978-80-246-2477-8.

Základním právním předpisem pro činnost HZS ČR je zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. V souladu se zněním tohoto zákona HZS ČR tvoří:¹⁹

- a) Generální ředitelství hasičského záchranného sboru
 - je součástí ministerstva vnitra,
 - v čele je generální ředitel, který je jmenován a odvoláván ministrem vnitra.
- b) Hasičské záchranné sbory krajů
 - jsou výkonnou složkou HZS ČR,
 - člení se na územní odbory a ty dále na stanice.
- c) Záchranný útvar
 - zabezpečuje záchrannou a humanitární činnost.
- d) Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku
 - zabezpečuje vzdělávání v oblasti požární ochrany.

Hlavním úkolem HZS ČR je ochrana života, zdraví obyvatelstva a majetku před požáry a poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech, které vyžadují provedení záchranných nebo likvidačních prací. HZS ČR má v rámci své působnosti na starosti i ochranu obyvatelstva.²⁰ V této souvislosti byla v roce 2013 zpracována a Usnesením vlády ČR č. 805 ze dne 23. 10. 2013 schválena nová Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, která představuje klíčový dokument popisující systém ochrany obyvatelstva v celé jeho multirezortní šíři a komplexnosti.²¹ Formuluje základní principy ochrany obyvatelstva a definuje její významné oblasti a nástroje, prostřednictvím kterých je prakticky realizována. Přípravenost systému čelit současným i předvídatelným bezpečnostním hrozbám a s nimi spojeným mimořádným událostem a krizovým situacím už si dále nevystačí s „pouhým“ nasazením sil a prostředků bezpečnostních složek státu. V této souvislosti

¹⁹ Zákon č. 238 ze dne 28. 6. 2000, o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-238>.

²⁰ VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, s. 26-32. ISBN 978-80-246-2477-8.

²¹ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. [online]. © 2013 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2020>.

je potřeba hledat nové cesty, nástroje a postupy spočívající zejména v efektivním zapojení všech subjektů, které jsou schopny tomuto systému napomoci. Cílem nové koncepce je celkové posílení systému ochrany obyvatelstva za maximálního využití stávajících kapacit a účelného a efektivního zapojení kapacit nových.

Jednotky požární ochrany (dále jen JPO) zařazené v plošném pokrytí kraje se zřizují dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Při své činnosti provádí záchranné a likvidační práce při požárech a poskytují pomoc při mimořádných událostech. JPO se podle zřizovatele dělí na:²²

- **jednotky hasičského záchranného sboru kraje** (zřizovány státem, příslušníci hasičského záchranného sboru kraje jsou ve služebním poměru),
- **jednotky sborů dobrovolných hasičů obce** (zřizovány obcí, členové vykonávají tuto činnost na základě dobrovolnosti),
- **jednotky hasičského záchranného sboru podniku** (zřizovány podnikem, ve kterém je zvýšené nebo vysoké riziko požárního nebezpečí, osoby jsou v pracovním poměru),
- **jednotky sborů dobrovolných hasičů podniku** (zřizovány podnikem, ve kterém je zvýšené nebo vysoké riziko požárního nebezpečí, pracovníci podniku vykonávají tuto činnost na základě dobrovolnosti).

2.1.2 Policie České republiky

Policie České republiky (dále jen PČR) spadá pod rezort Ministerstva vnitra (dále jen MV) a při své činnosti se řídí především zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Přijetím tohoto zákona byla završena a dokončena i vnitřní reforma PČR. Mezi hlavní změny patří změna organizační struktury. PČR je jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem, jehož hlavním úkolem je zajištění bezpečnosti a vnitřního pořádku na území České republiky.

²² ŠENOVSKÝ, M., HANUŠKA, Z. *Organizace požární ochrany a integrovaný záchranný systém*. 3. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006, s 21. ISBN 80-86634-03-5.

Organizačně se PČR rozděluje:²³

- a) Policejní prezidium České republiky
 - v čele je policejní prezident, který je jmenován a odvoláván ministrem vnitra.
- b) Útvary policie s celostátní působností
 - sem patří mimo jiné služba cizinecké policie, služba kriminální policie a vyšetřování, útvar pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby, útvar pro odhalování organizovaného zločinu, letecká služba, pyrotechnická služba anebo útvar rychlého nasazení.
- c) Krajská ředitelství policie
 - je zřízeno 14 krajských ředitelství dle vyšších územních správních celků.
- d) Útvary zřízené v rámci krajského ředitelství
 - jsou jimi například městská ředitelství PČR a územní odbory.

Ve vztahu k IZS ČR je PČR zařazena mezi hlavní složky a při mimořádných událostech řeší především úkoly spojené s regulací pohybu osob, identifikaci zájmových osob a uzavírání potřebných prostorů. V neposlední řadě při své činnosti samozřejmě objasňuje, jakým způsobem ke vzniku mimořádné události došlo, zajišťuje majetek občanů a státu před případnou kriminální činností a dle pokynů velitele zásahu plní další úkoly.²⁴

2.1.3 Zdravotnická záchranná služba ČR

Zdravotní péče, poskytovaná ZZS, je poskytována na základě tísňové výzvy a má na starost zejména přednemocniční neodkladnou zdravotní péči osobám, které jsou v přímém ohrožení života anebo mají relevantní postižení zdraví.²⁵ Oblast ZZS je zahrnuta v zákoně č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Odpovědnost za

²³ VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, s. 49. ISBN 978-80-246-2477-8.

²⁴ VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, s. 51. ISBN 978-80-246-2477-8.

²⁵ REMEŠ, R., TRNOVSKÁ, S. a kolektiv. *Praktická příručka přednemocniční urgentní medicíny*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 12. ISBN 978-80-247-4530-5.

zřizování a financování ZZS v rámci daného regionu mají jednotlivé kraje. Základním kritériem pro rozmístění, budování a provoz ZZS je její dojezdová rychlost, a tím schopnost poskytnout včasnou a adekvátní zdravotní pomoc.

Přednemocniční neodkladná péče je poskytována:²⁶

a) rychlou zdravotnickou pomocí (RZP)

- sanitní vůz, posádka ve složení řidič a zdravotnický záchranář,

b) rychlou lékařskou pomocí (RLP)

- sanitní vůz, posádka ve složení řidič a zdravotnický záchranář a lékař,

c) rendez - vous systém (RV systém neboli víceúrovňový setkávací systém)

- osobní záchranářský vůz, posádka ve složení zdravotnický záchranář a lékař, v případě potřeby je přivolána posádka RZP,

d) letecká záchranná služba (LZS)

- vrtulník, posádka ve složení pilot, zdravotnický záchranář a lékař.

Hlavní náplní činnosti ZZS je přijímání a vyhodnocování tísňového volání na zřízenou linku 155. Na základě odborného vyhodnocení tísňového volání operátoři posílají na místo výjezdovou skupinu. Výjezdová skupina poskytuje na místě zásahu adekvátní a nepřetržitou zdravotní pomoc pacientovi. Při souběhu zásahu více složek IZS ČR spolupracuje ZZS se všemi složkami, které se zásahu účastní a při své činnosti se řídí pokyny velitele zásahu. Při mimořádné události s větším počtem zraněných navíc třídí postižené osoby dle charakteru zranění a odborných nařízeních. V neposlední řadě zajišťují přepravu pacientů mezi poskytovatele akutní lůžkové péče k dalšímu ošetření.

2.2 Ostatní složky Integrovaného záchranného systému ČR

Mezi ostatní složky IZS ČR, které jsou stanoveny zákonem 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému patří:²⁷

- a) předurčené síly a prostředky ozbrojených sil,

²⁶ REMEŠ, R., TRNOVSKÁ, S. a kolektiv. *Praktická příručka přednemocniční urgentní medicíny*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 12-13. ISBN 978-80-247-4530-5.

²⁷ Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

- b) ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- c) ostatní záchranné sbory,
- d) orgány ochrany veřejného zdraví,
- e) havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- f) zařízení civilní ochrany,
- g) neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Ostatní složky IZS ČR se zařazují do poplachového plánu IZS ČR na základě předem podepsané **dohody o poskytnutí pomoci na vyžádání**. V těchto dohodách je sjednáno, zda se jedná o osobní, nebo věcnou pomoc, jakým způsobem a v jakém rozsahu bude pomoc poskytnuta. Jsou zde stanoveny i zásady pro případné náhrady škod vzniklých při poskytování sjednané pomoci. Dohodu o poskytnutí pomoci na vyžádání uzavírá s právníckými nebo fyzickými osobami HZS ČR.²⁸ Ostatní složky IZS ČR jsou povolávány k mimořádné události podle jejího charakteru a na základě zpracované dokumentace IZS ČR.

a) předurčené síly a prostředky ozbrojených sil

- hlavním úkolem ozbrojených sil ČR je jednoznačně zajištění obrany České republiky,
- podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky lze použít Armádu České republiky jako ostatní složku IZS ČR,
- lze ji použít k záchranným pracím a likvidaci následků pohromy, k monitorování chemické a radiační situace, použít vojenskou techniku k odstranění hrozícího nebezpečí, k humanitárním účelům, zajištění letecké zdravotnické přepravy, leteckého pátrání a záchrany (Search&Rescue);

b) ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory

- podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů jsou jimi mimo jiné i Celní správa ČR a Vězeňská služba ČR,

²⁸ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 56. ISBN 978-80-7452-028-0.

- Celní správa ČR se při své činnosti řídí zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR a v rámci IZS ČR plní úkoly ostrahy důležitých objektů, spolupracuje s PČR při plnění jejích úkolů. V případě uzavření Schengenského prostoru posiluje ochranu hraničních přechodů,
- Vězeňská služba ČR podle zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky a zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému plní ostrahu objektů ministerstva spravedlnosti, při své činnosti spolupracuje s PČR na zabezpečení veřejného pořádku a posiluje střežení věznic.

c) ostatní záchranné sbory

- Vodní záchranná služba Českého červeného kříže (dále jen ČČK),
- Horská služba,
- Svaz záchranných brigád kynologů ČR.

d) orgány ochrany veřejného zdraví

- hlavním právním předpisem pro tuto oblast je zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví,
- do této kategorie mimo jiné patří i krajské hygienické stanice.

e) havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby²⁹

- technické služby krajů a obcí se využívají převážně při likvidačních pracích k demoličním a sanačním pracím,
- služby v dopravě se využívají např. při odtahu nepojízdného vozidla
- havarijní služby v energetice mohou přerušit dodávku elektřiny, plynu a tepla v prostoru mimořádné události,
- hornické služby, které provádějí svou činnost na základě vyhlášky č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě. Provádějí záchranné práce v podzemí, vykonávají rizikové práce např. ve výškách, pod vodní hladinou a zajišťují stálou pohotovost báňských záchranářů a potřebné techniky.

²⁹ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 90-91. ISBN 978-80-7452-028-0.

f) zařízení civilní ochrany

- využívají se při mimořádné události trvající delší dobu.

g) neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

- jejich hlavní činností je humanitární a odborná pomoc.

2.3 Oblasti spolupráce složek Integrovaného záchranného systému ČR

V návaznosti na stanovené definice jednotlivých složek IZS ČR je nutné následně specifikovat a popsat jejich základní oblasti spolupráce. Do této kategorie patří:

- 1. Dohody o poskytnutí pomoci** uzavírané na základě § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v rámci složek IZS ČR,
- 2. Typové činnosti složek IZS ČR**, které primárně slouží pro zabezpečení jednodušší spolupráce a umožnění snazší koordinace více zasahujících jednotek z různých složek,
- 3. Důležitým prvkem spolupráce složek IZS jsou také vzájemná školení a součinnostní cvičení**, při kterých může být nadále prohlubován a zdokonalován systém velení a řízení probíhajících činností složek IZS ČR v rámci jednotlivých druhů mimořádných událostí.

Pro případ nedostatku sil a prostředků anebo pro případ, který vyžaduje použití úzce specializovaných konkrétních sil a prostředků nebo specifických schopností, uzavírají složky IZS ČR mezi sebou a s ostatními subjekty vzájemné dohody.

Mezi dohody, které jsou takto uzavírány, patří:³⁰

a) Dohoda o plánované pomoci na vyžádání

- písemně sjednaná smlouva, na základě které mohou být ostatní subjekty zařazeny mezi ostatní složky IZS ČR,
- jsou zde specifikovány konkrétní podmínky a požadavky pro možnost nasazení těchto složek,

³⁰ *Dokumentace IZS*. [online]. © 2015 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

- tato „Dohoda ...“ je součástí dokumentace IZS ČR.

b) Dohoda o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci

- písemně sjednaná smlouva s právníky a fyzickými osobami, která předem stanovuje podmínky pro poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- tato „Dohoda ...“ je součástí dokumentace IZS ČR.

c) Dohoda o součinnosti složek integrovaného záchranného systému

- tato dohoda stanovuje specifické závazky stran, které tuto dohodu uzavírají,
- mezi tyto závazky mimo jiné patří dokumentační připravenost IZS ČR, tvorba typových činností a závazky které jednotlivým stranám z těchto činností vyplývají,
- tato „Dohoda ...“ je součástí dokumentace IZS ČR.

d) Dohoda o spolupráci

- jedná se o závazky smluvních stran při havarijním plánování, v oblasti vědeckovýzkumné a jiné,
- tato dohoda se uzavírá za jiným účelem, než za účelem poskytování pomoci při záchranných a likvidačních pracích a nejsou součástí dokumentace IZS ČR.

Vzhledem k existenci určitých stejných nebo podobných rysů mimořádných událostí a užívání stejných postupů různých složek při jejich řešení, vznikaly postupně jednotlivé standardní postupy obsahující základní strukturu společného řešení. V současné době již má IZS ČR v souladu s § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., **o některých podrobnostech zabezpečení IZS** pro mnoho typů mimořádných událostí vytvořeny univerzální postupy, nazvané **Typové činnosti složek IZS**. V rámci jednotlivých typů událostí je pro každou její složku zpracován metodický postup pro její úspěšné společné řešení. V současné době je zpracováno celkem 14 různých typových činností složek IZS, ale je předpoklad, že se tento počet bude v budoucnu zvyšovat. Mezi takto zpracované činnosti patří například „*STČ 07/IZS Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu*“³¹, „*STČ 09/IZS Zásah složek IZS při mimořádné události*“

³¹ Dokumentace IZS. [online]. © 2015 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

s velkým počtem raněných a obětí“³² nebo „STČ 08/IZS Dopravní nehoda“³³. Jednotlivé typové činnosti složek IZS obsahují:³⁴

- titulní list typové činnosti složek IZS,
- změnový list,
- společný list složek IZS,
- list velitele zásahu,
- listy jednotlivých složek IZS,
- další listy dle potřeby.

Na základě ustanovení zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a vyhlášky Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému se organizují společná cvičení. Cílem těchto společných cvičení je nejen vytvoření podmínek zabezpečujících možnost úspěšné spolupráce jednotlivých složek IZS ČR, ale také nutnosti provedení nácviku koordinovaných zásahů jako společné formy výcviku. Sem patří společná prověřovací a taktická cvičení.³⁵

a) **Prověřovací cvičení**

- slouží k prověření připravenosti složek IZS ČR při provádění záchranných a likvidačních prací, k ověření úrovně spolupráce mezi JPO a dalšími složkami IZS ČR, nebo k prověření havarijních plánů,
- může obsahovat vyhlášení cvičného poplachu složkám IZS ČR,
- může nařídit a schválit jeho dokumentaci ministr vnitra, generální ředitel HZS ČR, hejtman příslušného kraje nebo ředitel HZS kraje.

³² *Dokumentace IZS*. [online]. © 2015 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

³³ *Dokumentace IZS*. [online]. © 2015 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

³⁴ *Dokumentace IZS*. [online]. © 2015 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

³⁵ VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012, s. 109-110. ISBN 978-80-7452-028-0.

b) Taktické cvičení

- slouží k prověření připravenosti složek IZS ČR a orgánů podléjících se na koordinaci a provedení záchranných a likvidačních prací při mimořádné události,
- může nařídit a jeho dokumentaci schválit ministr vnitra, generální ředitel HZS ČR, hejtman příslušného kraje nebo ředitel HZS kraje,
- může v rámci preventivně výchovné a propagační činnosti probíhat i formou ukázky.

Obrázek 1: Ukázka zásahu IZS ČR

Zdroj³⁶

K obsahové náplni těchto cvičení patří také prověřování krizových plánů, postupů, metodik a hodnocení stupně připravenosti jednotlivých složek IZS ČR při povodních.

³⁶ V Praze úspěšně proběhlo protipovodňové cvičení, foto: ČTK. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/v-praze-se-konalo-protipovodnove-cviceni-f1m-/praha-zpravy.aspx?c=A111001_143513_praha-zpravy_jj.

3 ŘÍZENÍ A KOORDINACE SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU ČR A ŘÍDÍCÍCH ORGÁNŮ PŘI POVODNÍCH

Koordinace složek IZS ČR je jako taková upravena vyhláškou č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Způsob řízení a rámec použité koordinace opatření při povodních jsou přímo závislé na rozsahu události a velikosti postiženého území. Podstatou řízení a koordinace složek IZS ČR při společném zásahu je zabezpečení provázaného soustředění úsilí při záchranných a likvidačních pracích a zabezpečení jejich vzájemné účinné součinnosti.

Postupy se samozřejmě budou lišit v závislosti na velikosti povodně a jejího postupu. V případě postupné a pozvolné kulminace vody se lze na přicházející povodeň alespoň částečně připravit a využít systému opatření k jejímu regulování, nebo vybudovat na předem stanovených místech ochranné stavby.

Na strategické úrovni přebírají organizaci a kontrolu činností probíhajících při povodních povodňové orgány, které se při své činnosti řídí zpracovanými povodňovými plány. V případě vyhlášení některého ze stavů krizové situace řídí a koordinuje veškeré činnosti určený krizový orgán.

3.1 Řízení a koordinace základních složek Integrovaného záchranného systému ČR při povodních

Po obdržení zprávy (informace) o reálné možnosti nebo vzniku povodně předává informace ta složka IZS ČR, která tuto zprávu obdržela jako první a tato složka povolává další složky IZS ČR podle potřeby. Jednotlivé složky si k úspěšnému zvládnutí nastalé mimořádné události při společném zásahu vzájemně pomáhají svými odbornými znalostmi typových a ostatních činností, speciální technikou a specifickými

schopnostmi. Důležité informace o stavu situace, postupu prováděných prací a nasazení jednotek si vzájemně průběžně předávají jednotlivá operační střediska.³⁷

Po příjezdu na místo zásahu se nejprve provede prvotní průzkum a na základě jeho vyhodnocení a vyhodnocení vlastních možností a schopností je rozhodnuto, zda je potřeba povolat další jednotky nebo další síly a prostředky a místo zasažené povodní se uzavře. Jednotlivé složky IZS ČR provádí činnost podle své specializace.

a) HZS ČR

- na taktické a operační úrovni provádí koordinaci záchranných a likvidačních prací, přijímá nutná opatření k záchraně lidských životů a majetku,
- řídí na území postiženého povodní evakuaci osob, organizuje nouzové ubytování, zásobování pitnou vodou a potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k nouzovému přežití obyvatelstva, včetně zásobování oblastí nepřístupných běžnou technikou,
- předává informace v rámci hlásné povodňové služby,³⁸ zejména v případě nutného využití náhradních komunikačních prostředků,
- přebírá výstrahy od Českého hydrometeorologického ústavu (dále jen ČHMÚ) a zabezpečuje jejich doručení členům povodňových orgánů,
- spolupracuje při provádění zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech,
- provádí označování (vytyčování) a dekontaminaci nebezpečných oblastí a organizuje další nutná ochranná opatření,
- spolupracuje s nevládními organizacemi při zajišťování humanitární pomoci, organizuje a koordinuje její přepravu a distribuci postiženému obyvatelstvu.

b) JPO zařazené v plošném pokrytí

- v rámci povodňové hlásné služby zabezpečují hlídkovou činnost,

³⁷ KROUPA, M., ŘÍHA, M. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2006, s. 85-86. ISBN 80-86795-35-7.

³⁸ Zajišťuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informace o vývoji povodňové situace, předává zprávy a hlášení důležitá k vyhodnocování a ke koordinaci opatření na ochranu před povodněmi. Zákon č. 254 ze dne 28. 6. 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 98. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

- provádějí varování obyvatelstva, evakuaci a případné řešení nouzového přežití obyvatelstva, realizují povodňové záchranné práce, do kterých patří záchrana ohrožených osob, zvířat a majetku, odčerpávání hladiny vody,
- provádějí povodňové zabezpečovací práce, v rámci kterých zajišťují (obnovují) průchodnost koryt vodních toků, dočasnou opravu a utěsnění narušených vodních děl, provádí výstavbu mobilních hrazení a protipovodňových hrází a provádí opatření proti případnému znečištění vod,
- při likvidačních pracích řeší převážně odčerpávání vody ze zatopených prostor, obnovu zdrojů pitné vody, sběr uhynulých zvířat a odstranění nánosů a naplavenin.

c) Policie České republiky³⁹

- zajišťuje ochranu života a zdraví obyvatel, ale i střežení evakuovaných oblastí, opuštěných domů a vozidel,
- v postižených oblastech zabezpečuje klid a veřejný pořádek,
- řídí plynulost silničního provozu a jeho bezpečnost,
- pomáhá při budování protipovodňových hrází.

d) Zdravotnická záchranná služba České republiky⁴⁰

- poskytuje přednemocniční péči nemocným a raněným,
- koordinuje činnost se všemi složkami IZS ČR při zajišťování neodkladné přednemocniční péče,
- zajišťuje dopravu a umístění raněných a nemocných do zdravotnických zařízení, která jsou umístěna mimo prostory ohrožených povodní,
- prostřednictvím zdravotnického operačního střediska řeší nasazení potřebných sil a prostředků v místě zasažení.

³⁹ *Vyhodnocení povodní v červnu 2013* [online]. 22. 10. 2014 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov13/>.

⁴⁰ *Vyhodnocení povodní v červnu 2013* [online]. 22. 10. 2014 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov13/>.

3.2 Řízení a koordinace ostatních složek Integrovaného záchranného systému ČR při povodních

Ostatní složky IZS ČR jsou v místě nasazení řízeny velitelem zásahu.

a) Síly a prostředky ozbrojených sil

- může vyžadovat velitel zásahu na místě zásahu prostřednictvím příslušného OPIS, hejtmani krajů a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k povodni u Náčelníka Generálního štábu Armády České republiky (dále jen NGŠ AČR) a dále pak hejtmani krajů a starostové obcí nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany hrozí-li nebezpečí z prodlení⁴¹ u velitele vojenského útvaru, nebo u náčelníka vojenského zařízení, které jsou dislokovány nejbližší místu povodně. Velitel vojenského útvaru nebo náčelník vojenského zařízení o tom informují NGŠ AČR cestou svých nadřízených. Hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností vyžadují její nasazení v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS ČR prostřednictvím OPIS integrovaného záchranného systému kraje, MV v souladu s Ústředním poplachovým plánem IZS ČR prostřednictvím OPIS generálního ředitelství HZS ČR,
- zajišťují provádění záchranných a likvidačních prací předurčenými silami a prostředky Armády České republiky (dále jen AČR) na území zasaženém povodní. Sem patří například výstavba mostů, zajišťování ženižních prací, přeprava humanitární pomoci, pomoc při bezprostředním odstraňování následků povodně atd.,
- zabezpečují monitorování a pomoc při koordinaci záchranných prací leteckou technikou AČR na území zasaženém povodní,
- plní úkoly asistence PČR při uzavírání prostorů a jejich následnému střežení.

⁴¹ Nebezpečím z prodlení se rozumí takový typ mimořádné nebo krizové situace, při níž dojde k bezprostřednímu ohrožení zdraví osob a majetku. Jsou to situace, při nichž by mohlo dojít ke zhoršení stavu, pokud by zásah nebyl proveden.

b) Ostatní záchranné sbory

- Vodní záchranná služba ČČK zajišťuje záchranu osob a majetku z vodních ploch a pomáhá při případném vyhledávání utonulých,
- Svaz záchranných brigád kynologů ČR pomáhá dle svých schopností zpravidla při vyhledávání pohřešovaných osob.

c) Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby

- operátoři mobilních sítí zajišťují nepřetržité spojení tísňových linek,
- havarijní služby v energetice, v případě potřeby, přerušují dodávku elektřiny, plynu a tepla na zasaženém území a její zpětnou obnovu po povodních.

d) Zařízení civilní ochrany

- řeší náhradní a nouzové ubytování obyvatelstva.

e) Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

- lze využít především při poskytování humanitární pomoci,
- poskytování odborné pomoci, jako je například psychologická pomoc.

3.3 Povodňové orgány, jejich úkoly a povinnosti

Ochranou před povodněmi se rozumí především předcházení nebezpečí a zabránění ohrožení životů obyvatel, jejich zdraví a majetku a škodám na životním prostředí při povodních. Ochrana je soustředěna především do oblasti prevence, obnovování a zvyšování retenční schopnosti povodí a následně vlastní regulací průběhu povodní. K ochraně před povodněmi jsou na různých úrovních zpracovány povodňové plány. Povodňové orgány provádí podle těchto plánů řízení ochrany před povodněmi. V povodňových plánech je obsažena příprava na povodňové situace, organizace, kontrola a řízení všech náležitých činností v průběhu povodně a v období, které následuje bezprostředně po povodni. Plán zahrnuje i kontrolu, organizaci a řízení ochrany ostatních účastníků před povodněmi. Povodňové plány jsou proto základní dokumentací, která je využívána všemi povodňovými orgány při jejich jednání a činnosti.

Do kategorie povodňových orgánů jsou zařazeny:⁴²

a) Povodňové orgány mimo povodeň

- orgány obcí a v hlavním městě Praha orgány městských částí,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praha úřady městských částí určené Statutem hlavního města Prahy,
- krajské úřady,
- Ministerstvo životního prostředí (dále jen MŽP), MV přísluší zabezpečení příprav záchranných prací.

b) V době povodně jsou to povodňové komise

- obcí a v hlavním městě Praha městských částí,
- obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praha městských částí určené Statutem hlavního města Prahy,
- krajů,
- ústřední.

Rozhodnutí povodňových orgánů vydávaná v době mimo povodeň jsou vydávána podle správního řádu nebo jiným opatřením podle obecně závazných platných právních norem.

Povodňové komise v době povodně smí vydávat příkazy a činit opatření směřující především k zabezpečovacím a záchranným pracím. Tato opatření a příkazy však nejsou rozhodnutím podle správního řádu a nevztahuje se na ně v žádném případě opravný prostředek. Na výzvu povodňových orgánů jsou orgány státní správy a jiné orgány povinny pomáhat při zajišťování řízení ochrany před povodněmi. V případě vyhlášení některého z krizových stavů přecházejí pravomoci a povinnosti povodňových orgánů na příslušné orgány krizového řízení.

V těchto případech jsou právnické a fyzické osoby povinny umožnit vstup na své pozemky, odstraňovat veškeré překážky, které mohou bránit volnému průtoku vod, strpět případné odstranění stavby anebo její části a v rámci těchto prací poskytnout potřebnou pomoc podle svých aktuálních možností.⁴³

Povodňovou komisí obce zřizuje obecní rada v případě, je-li možnost vzniku povodní v jejich územním obvodu. V ostatních případech tuto činnost zabezpečuje

⁴² KOVÁŘ, M. *Ochrana před povodněmi*. 1. vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2004, s. 19. ISBN 80-7254-499-3.

⁴³ KOVÁŘ, M. *Ochrana před povodněmi*. 1. vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2004, s. 20–21. ISBN 80-7254-499-3.

samotná obecní rada. Starosta obce je předsedou povodňové komise obce a jejími dalšími členy jsou členové obecního zastupitelstva a fyzické a právnické osoby kompetentní k provádění příslušných opatření při ochraně před povodněmi. Povodňové orgány obce jsou podřízeny příslušnému povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností. Povodňové orgány obce zpracovávají povodňový plán obce, provádí povodňové prohlídky, zabezpečují síly a prostředky nutné k provádění záchranných a likvidačních prací. Informují o hrozícím nebezpečí povodně, o vlastním průběhu povodně obyvatelstvo a další stanovené orgány, organizují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu. V rámci územní působnosti vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity, zajišťují evakuaci, stravování, ubytování a zabezpečují návrat evakuovaných osob, dále zabezpečují povodní narušené funkce na daném území. Po povodni pak provádí prohlídky nutné ke zjištění rozsahu škod.⁴⁴

Povodňovou komisi obce s rozšířenou působností zřizuje obec s rozšířenou působností a její starosta se stává předsedou povodňové komise. Členové povodňové komise jsou vybíráni z řad zaměstnanců obce a dále ze zástupců orgánů a právnických osob kompetentních k provádění opatření při ochraně před povodněmi. Povodňové orgány obce s rozšířenou působností jsou podřízeny příslušnému povodňovému orgánu kraje. Povodňové orgány obce s rozšířenou působností zpracovávají svůj povodňový plán, provádí organizaci povodňových hlídek a zajišťují odborná školení členům povodňových orgánů obcí s rozšířenou působností. Dále zabezpečují hláskou povodňovou službu, předávají informace o nebezpečí a průběhu povodně obyvatelstvu a dalším stanoveným orgánům a úřadům. Podle povodňových plánů řídí a koordinují potřebnou činnost na ochranu před povodněmi.⁴⁵ V rámci územní působnosti vyhláší a odvolávají jednotlivé stupně povodňové aktivity. Pro spojení s místy záchranných prací a koordinaci se složkami IZS ČR využívají OPIS IZS ČR. V době povodně spolupracují s povodňovými orgány obcí při zajišťování narušených funkcí na území, sumarizují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod.

Povodňovou komisi kraje zřizuje hejtman kraje, který zároveň stojí v jejím čele. Další členy komise vybírá hejtman z řad zaměstnanců krajského úřadu, zástupců

⁴⁴ Zákon č. 254 ze dne 28. 6. 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 98. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

⁴⁵ MARTÍNEK, B., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*. 1. vyd. Praha: MV-GR HZS ČR, 2006. ISBN 80-86640-64-7.

orgánů a právnických osob, kteří jsou oprávněni provádět potřebná opatření při ochraně před povodněmi a z příslušných správců povodí. Povodňový orgán kraje spadá pod řízení ústředního povodňového orgánu. Povodňový orgán kraje zpracovává svůj povodňový plán, zajišťuje odborná školení členům povodňových orgánů a prověřuje jejich připravenost. Dále se spolupodílí na hlásné povodňové službě, předává informace o nebezpečí a průběhu povodně dalším stanoveným orgánům a úřadům. Podle povodňových plánů řídí a koordinuje potřebnou činnost na ochranu před povodněmi, v rámci územní působnosti vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity. Po projednání s příslušnými správci povodí, jejichž obvody by mohly být mimořádnou manipulací ovlivněny a povodňovými orgány krajů, řídí ovlivňování odtokových poměrů manipulacemi na vodních dílech. Pro spojení s místy provádění záchranných a likvidačních prací a koordinaci se složkami IZS ČR využívají OPIS IZS ČR. V neposlední řadě zpracovávají analýzu rozsahu a výše povodňových škod, účelnosti provedených prací a souhrnnou hodnotící zprávu o povodni.⁴⁶

Ústředním povodňovým orgánem v České republice je MŽP, které dozoruje a řídí ochranu před povodněmi, mimo řízení povodňových záchranných prací, které řídí MV, metodicky řídí zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, zabezpečuje hlásnou a předpovědní povodňovou službu a zpracovává Povodňový plán České republiky. Z důvodu možného převzetí řízení ochrany před povodní Ústřední povodňovou komisí připravuje MŽP odborné podklady, informuje média, provádí dokumentační a průzkumné práce většího rozsahu.

Vláda ve své kompetenci zřizuje **Ústřední povodňovou komisi** a schvaluje její statut. Předsedou komise se stává ministr životního prostředí a místopředsedou je ministr vnitra. Ústřední povodňová komise informuje vládu o průběhu a následcích povodní, řídí, koordinuje a kontroluje povodňové komise krajů, nařizuje mimořádné manipulace na vodních dílech po projednání se správci povodí a dotčenými povodňovými komisemi krajů, kontroluje a koordinuje povodňové komise krajů.⁴⁷

⁴⁶ Zákon č. 254 ze dne 28. 6. 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 98. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

⁴⁷ Zákon č. 254 ze dne 28. 6. 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 98. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

3.4 Krizové orgány a jejich úkoly

V případech, kdy se vyvine situace při povodních tak, že je nutné vyhlásit krizový stav, přebírá řízení povodní krizový štáb. Krizovým stavem při povodních je myšlen:⁴⁸

a) Stav nebezpečí

- vyhláší hejtman daného kraje pro celý kraj anebo jeho část nejdéle však na dobu 30 dnů,
- vyhláší se s uvedením důvodů, a v případech, pokud běžnou činností nelze zamezit ohrožení,
- končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, nebo jej ukončí hejtman, nebo vláda po zaniknutí důvodů, pro které byl vyhlášen.⁴⁹

b) Nouzový stav

- vyhláší vláda, při nebezpečí z prodlení předseda vlády, toto rozhodnutí musí vláda posléze schválit nebo zrušit,
- vyhláší se jen s uvedením důvodů, na určitý čas a pro určité území nejdéle na dobu 30 dnů,
- omezuje některá práva, která vláda musí konkrétně stanovit a dále stanovuje některé povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají,
- končí po uplynutí doby, na kterou byl vyhlášen anebo pokud vláda nebo poslanecká sněmovna rozhodnou o jeho dřívějším ukončení.

Starosta obce pro řešení krizových situací zřizuje jako svůj pracovní orgán **krizový štáb obce**. Při řešení úkolů krizový štáb obce postupuje podle krizového plánu obce a nařízení starosty obce s rozšířenou působností. Starosta obce je zodpovědný za včasné informování osob, nacházejících se na území ohroženém povodní, o hrozícím nebezpečí. K jeho povinnostem patří i řízení a organizace evakuace osob a v případě nutnosti jí nařizuje. On také může nařídit právníkům a podnikajícím fyzickým osobám provedení potřebných krizových opatření.

⁴⁸ Zákon č. 110 ze dne 22. 4. 1998, o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1998, částka 39. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>.

⁴⁹ Zákon č. 240 ze dne 28. 6. 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

Krizový štáb obce s rozšířenou působností zřizuje pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností starosta obce s rozšířenou působností a současně jej i řídí. Krizový štáb plní úkoly dle zpracovaného a schváleného krizového plánu obce s rozšířenou působností a dle nařízení hejtmána kraje. Nařizuje provedení krizových opatření s využitím právnických a podnikajících fyzických osob.

Hejtmán kraje zřizuje jako svůj pracovní orgán pro řešení krizových situací **krizový štáb kraje**, zároveň jej řídí a nařizuje s využitím krizového plánu kraje provedení úkolů a úkonů, které jsou potřebné provést ke zvládnutí krizových situací při povodni a při vyrovnávání se s následky povodně. Nechává si doložit potřebné údaje od hasičského záchranného sboru kraje, řídí záchranné a likvidační práce, zajišťuje nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími důležitými prostředky, koordinuje evakuaci a nouzové ubytování. V rámci své pravomoci nařizuje pracovní nebo věcnou výpomoc, odstranění staveb, nutné stavební a terénní úpravy. Vyhláší omezení volného pohybu obyvatelstva anebo zákaz vstupu na postižené území.⁵⁰

Ústřední krizový štáb je pracovním orgánem vlády pro řízení, kontrolu a řešení krizových situací. Při povodni je předsedou ústředního krizového štábu stanoven ministr vnitra. Vláda je oprávněna nařídit při vyhlášení mimořádného stavu evakuaci osob a majetku, zakázat vstup na stanoveném území nebo zde omezit pohyb. Na základě své kompetence může nařídit pracovní povinnost, nebo nařídit poskytnutí věcného prostředku. Stanovuje provedení bezodkladných stavebních prací, odstraňování staveb a provádění terénních úprav potřebných k zmírnění nebo odvrácení ohrožení.⁵¹

⁵⁰ Zákon č. 240 ze dne 28. 6. 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

⁵¹ Zákon č. 240 ze dne 28. 6. 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

4 OCHRANA OBYVATELSTVA V SOUVISLOSTI S PŘÍPRAVOU NA POVODNĚ

Každé společenství lidí se již od nepaměti snažilo různými způsoby zajistit ochranu svých příslušníků před různými vlivy a rozmary přírody. U primitivních národů se postupně rodila kolébka poznání a přijímaná opatření vždy odpovídala tehdejší úrovni znalostí lidí a podmínek, které byly odpozorovány životem v přírodě. Již od začátku byla stanoviště pro výstavbu sídel vybírána pokud možno tak, aby co nejvíce chránila jejich obyvatele. A to nejen před samotnými přírodními vlivy ale i před zvěří a člověkem samotným.

Postupem času se člověk stále více a více snažil přizpůsobit si a podmanit přírodu a její přirozený vývoj svým potřebám. Stavěl různé zábrany, upravoval a přesměroval přirozená koryta řek a snažil se vše přizpůsobit své ochraně. V podmínkách ochrany obyvatel a podřízení se výběru prostoru začal přetvářet přírodu k obrazu svému a snažil se regulovat podmínky dané terénem a vlivy počasí na něj. Postupným vývojem začal vznikat určitý základní systém opatření, určitý systém prevence a postupně vedl až ke snaze o zvyšování retenční schopnosti povodí.

Tak jako ve všech oblastech, tak i při ochraně před povodněmi je velice důležitá otázka prevence. Na přelomu 20. a 21. století byla Česká republika, stejně jako řada evropských zemí, postižena rozsáhlými povodněmi. Tragické povodně v roce 1997, 1998 a především v roce 2002 znamenaly pozitivní obrat v chápání významu povodňové ochrany České republiky.⁵² Do souboru preventivních protipovodňových opatření byly zařazeny, a našly své nezastupitelné místo, i ochranné protipovodňové prvky, vybudovaná struktura včasného varování před povodněmi, vytvoření povodňových plánů, údržba toků a vodních děl, stanovení záplavových území, proškolení a vycvičení všech zainteresovaných osob a odborná příprava obyvatelstva.

Veškerá opatření vzniklá na základě vyhodnocení následků a příčin povodní si vyžadovala koncepční řešení a s tím spojené finanční náklady. Koncepční pohled na řešení problematiky povodní znamená, že jednoznačnou prioritou se musí stát prevence před úhradou nákladů za škody způsobované povodněmi. Pokud dokážeme

⁵² KOVÁŘ, M. *Ochrana před povodněmi*. 1. vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2004, s. 10. ISBN 80-7254-499-3.

zvládnout otázku prevence, máme předpoklad, že náklady na řešení následků nebudou vysoké a ušetřené finance bude možné následně vložit do zdokonalení preventivních opatření. Je samozřejmé, že ani náklady na prevenci nesmí být neúměrně vysoké ve vztahu k předpokládanému účinku.

4.1 Povodňová charakteristika území ČR

Hydrografická síť České republiky má vzhledem ke značné členitosti území velkou hustotu a její délka odpovídá hodnotě cca 85 tisíc kilometrů. Česká republika se nachází v oblasti mírného klimatického pásma a následkem toho je sezónní cyklus teplot a srážek víceméně pravidelný. Zároveň se zde však objevují i krátkodobé změny počasí, které jsou způsobovány častými přechody atmosférických front a jsou většinou doprovázeny silnými srážkami. Tyto fronty od sebe oddělují teplejší a studenější vzduchové masy.⁵³

V průběhu roku se projevuje ve vztahu k vlivu oceánu na charakteristiku podnebí spíše kontinentální charakter srážek. Na měsíce květen až srpen připadají největší měsíční úhrny srážek a v únoru a březnu jich je naopak nejméně. Krátkodobé extrémní srážky bouřkového charakteru, které zasahují poměrně malá území, se převážně vyskytují v letních měsících. Se zvětšující se nadmořskou výškou stoupá i dlouhodobý úhrn srážek. Zde se však významně projevují **orografické vlivy terénu**.⁵⁴

Sněhová pokrývka se na našem území vyskytuje v průměru od poloviny prosince do poloviny března, na horách může zůstat ležet i déle. Výška sněhové pokrývky dosahuje na horách v některých oblastech přes 100 cm, ve středních polohách v průměru 40 - 60 cm a v nížinách 10 - 20 cm. Ve sněhu bývá na celém území akumulováno přibližně 5 mld. m³ vody. Tání sněhové pokrývky probíhá nepravidelné. Především od prosince do dubna mohou nastat tání, která jsou podstatná pro vznik povodní.⁵⁵

⁵³ Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrossoft Veleslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

⁵⁴ Orografické - tvar terénních překážek ovlivňuje proudění vzduchu a srážek.

⁵⁵ Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrossoft Veleslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

Pro vyhodnocování příčin a množství srážek se využívá sběru dat ze sítě klimatologických a meteorologických stanic ČHMÚ. V dnešní době má ČHMÚ k dispozici přibližně 720 stanic. Nepostradatelnými podklady pro předpovědní povodňovou službu a pro vyhodnocení možností vzniku povodní jsou výstupy z meteorologického radaru ve spojení se srážkoměrným pozorováním.⁵⁶

V průměru činí celkový roční odtok z území České republiky 15,1 mld. m³ vody. Odtokové poměry se však v průběhu roku značně liší. Poměr průtoku průměrného k maximálnímu při povodni na větších tocích odpovídá 1:20 a může dosahovat až 1:50, na malých tocích dosahuje 1:100 a u některých horských toků může dosahovat ještě větších poměrů.⁵⁷

4.2 Analýza povodní v ČR

Samotný průběh povodní ovlivňuje celá řada antropogenních a přírodních jevů. Povodí si při stejných srážkových úhrnech a v různých ročních obdobích počíná rozdílně (v závislosti na schopnosti půdy propouštět vodu, vegetačním krytu atd.). Dalším z řady činitelů, který významně ovlivňuje možnost vzniku a intenzitu povodní je podloží. Svým dílem odpovídají za rychlost odtoku vody i sklonové poměry terénního reliéfu. Dále sem patří i tvar povodí, který velkou měrou působí na vývoj povodní, jejich postup, kulminaci povodňových průtoků a jejich stěhování.

V současné době neustále ubývá toků s přirozeným režimem a přibývá toků ovlivněných technickými zásahy. Usměrněním přirozených koryt toku dochází k soustředění odtoků z povodí a tím postupová rychlost povodňové vlny často nabývá na rychlosti. Velkoplošné odvodnění pozemků snižuje schopnost půdy vázat vodu a tím následně ovlivňuje velikost a průběh vzniklých povodní. Odtok vody z povodí se také zvyšuje odlesňováním a nesprávným využíváním zemědělské půdy. Právě zemědělská půda, respektive způsob jejího využívání, může velkou měrou participovat, kladně ale také záporně, na vzniku lokálních povodní z krátkých intenzivních dešťů.

⁵⁶ *Vyhodnocení povodní v červnu 2013* [online]. 22. 10. 2014 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov13/>.

⁵⁷ Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrosft Veleslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

Vznik povodní je v každém případě z meteorologického hlediska spjat s dešťovými srážkami. Poloha území v oblasti mírného klimatického pásma a jeho orografické zvláštnosti značnou měrou ovlivňují povodňový režim našich toků. Na území České republiky je pro vznik povodní podstatný nástup určitých povětrnostních situací, při kterých vznikají dlouhotrvající nebo intenzivní srážky.

Obrázek 2: Úseky toků s výrazným povodňovým rizikem

Zdroj⁵⁸

Přirozené povodně můžeme rozdělit podle doby vzniku, příčin vzniku a velikosti zasaženého území:⁵⁹

a) letní typ povodní z krátkodobých přívalových dešťů

- u těchto typů povodní se začíná stále více užívat americké označení „blesková povodeň“ a jsou způsobovány především přívalovými lijáky. Důvodem tohoto pojmenování je jejich typická krátkost času, který uplyne od spadu hlavního objemu dešťového přívalu a kulminací tvořícího se povrchového odtoku ze zasažené plochy. Povodňová situace se vyznačuje poměrně rychlými vzestupy vodních stavů, a to až

⁵⁸ Navržené úseky toků v oblastech s významným povodňovým rizikem. Dostupné z: http://www.vuv.cz/fileadmin/user_upload/image/Povodne/Vymezeni_rizik_oblasti_2011-XI_cz.gif.

⁵⁹ KOKEŠOVÁ J. *Komplexní hydrometeorologická analýza největších povodní na Moravě a ve Slezsku v 19.-20. století*. [online]. Brno, 2007. [cit. 2014-11-21]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, geografický ústav, Vedoucí diplomové práce: Prof. RNDr. Rudolf Brázdil, DrSc. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/67692/prif_m/Diplomova_prace.pdf.

o několik metrů od původního stavu do okamžiku dosažení vrcholu. Výskyt bleskových povodní je v České republice nejčastější v průměru od druhé poloviny dubna do konce září. Provází je bouřkové počasí s konvenčními srážkami o velmi silné intenzitě (mohou dosahovat až 100 l/m² za hodinu), s krátkým trváním, které zasahují území o menší rozloze. Toto počasí způsobuje především zvlněná studená fronta nebo oblast velmi nestálého teplotního zvrstvení bez výskytu fronty. Tyto okolnosti většinou způsobují povodeň na povodí malých toků, a mohou zasáhnout kteroukoliv oblast České republiky. Tyto typy povodní představují nejčastější případy ohrožení.

b) letní typ povodní z regionálních dešťů

- většinou pouze v letním období se vyskytují povodně, které vznikají z regionálních dešťů. Regionální dešťové srážky se vyznačují dlouhodobým trváním s menší intenzitou a zasahují oblasti o velkých plochách. Povětšinou vznikají ve spojitosti s atmosférickými frontami. Několikadenní deštivé počasí zapříčiní rozvodnění i velkých toků. Prší-li vydatně a vytrvale na celém úseku rozsáhlého povodí, nabývají po vyplnění objemu koryt říční sítě poměrně rychle povodňového charakteru a ohrožují území nacházející se v údolích podél toků. Regionální povodně jsou zpravidla doprovázeny rozsáhlými záplavami. Vzhledem k výškové členitosti České republiky se zaplavená území nacházejí nejčastěji na dolních a středních úsecích toků Labe, Ohře, Moravy a Dyje. Záplavy z regionálních dešťů mohou dosahovat až několikakilometrové šíře a mohou být doprovázeny i sesuvy podmáčené půdy, ke kterým může docházet i po povodni. Škody způsobené těmito povodněmi bývají poměrně vysoké.

c) zimní a jarní typ povodní z tání sněhu

- v zimním nebo jarním období při oblevě dochází k povodním vlivem tání sněhové pokrývky, které je navíc doprovázené dešťovými srážkami. Povětrnostní situace, která je charakterizována přechodem frontálních systémů především ze Severního moře nebo z Atlantského oceánu přes střední Evropu, způsobuje rychlé tání sněhové pokrývky. Dalšími faktory

ovlivňujícími povodeň je hlavně výška sněhové vrstvy, vodní hodnota sněhu, nadmořská výška, stav zámruzu půdy a poloha povodí. Při jarním tání dosahují povodňové vlny zpravidla největšího objemu v roce. Tyto povodňové vlny jsou charakteristické plochým vrcholem a dlouhou dobou trvání. I velmi rychlé tání má podobu pouze mírného deště a proto vzestup průtoku bývá pozvolnější.

d) zimní a jarní typ povodní způsobený chodem ledu

- ledové jevy na tocích způsobují zmenšení průtočnosti koryt a tím vzniká stoupání hladiny až do povodňové úrovně. To jsou charakteristické znaky pro povodně způsobené postupem ledu. Při oblevách, zvláště pokud jsou doprovázeny deštěm, dochází k narušení celistvých ledových ploch a případně k pohybu ledu a ker v korytech toků. V místech teplejší vody anebo prudších toku je led slabší a právě na těchto místech se začíná led lámat a praskat nejdříve. Popraskané kusy ledu se na mělkých místech, v zúžených místech koryt či zákrutech na sebe kupí, ucpávají průtočný profil koryta, vzdouvají vodu a tím způsobují ledové zácpy, které mohou postupně narůstat jak do délky, tak i do výšky. Jejich postupným prolamováním vznikají zpravidla větší bariéry, které se pozvolna nahromadí v dolní části toku. Po jejich prolomení uvolněný proud s ledovou hmotou, který je v tomto případě příznačný svou ničivou dynamickou silou, způsobuje povodně. Poměrně malý průtok, který je za normálních podmínek neškodný, se po vytvoření ledových bariér může stát vysoce nebezpečným.

e) povodně ze specifických příčin

- rychlé stoupnutí hladiny do povodňové úrovně anebo způsobení záplavy změněnou průtočností koryta vyvolá také:
 - ✓ povodeň lavinová, která je způsobena náhlým přehrazením toku sesuvem půdy anebo masou sněhu, lavinou uvolněné horniny a stržených materiálů,
 - ✓ záplava ze zpětného vzduť je vyvolána větším přítokem z dolních tratí přítoků a tím zapříčiněnou vyšší hladinou na hlavním toku,

- ✓ splaveninová povodeň vznikající při tání sněhu či intenzivních srážkách na holých svazích horských oblastí, kde pohybová energie povrchového odtoku vody s sebou začne do proudu postupně strhávat čím dál větší částice zvětralé horniny a tato splaveninová směs při své cestě do údolí ničí vše, co jí stojí v cestě,
- ✓ záplava větrných vln způsobená především velmi silným větrem, jež vytváří vysoké vlny, které se dostávají na pobřeží větších nádrží a jezer.

4.3 Organizace povodňové ochrany v ČR

Ve své územní působnosti odpovídají za ochranu před povodněmi jednotlivé stanovené povodňové orgány, které řídí organizaci povodňové ochrany, koordinují a kontrolují činnost ostatních účastníků ochrany před povodněmi. V případě vyhlášení krizových stavů přecházejí oprávnění a povinnosti povodňových orgánů na místně příslušné orgány krizového řízení.

Mimo povodňových orgánů a složek IZS ČR se na ochraně před povodněmi podílejí i ostatní účastníci povodňové ochrany, kterými mimo jiné jsou:

- správci vodních toků,
- ČHMÚ,
- vlastníci, uživatelé nebo správci objektů na vodních tocích,
- vlastníci, uživatelé nebo správci nemovitostí v ohroženém území.

Charakter povodňové situace a místní podmínky ovlivňují zapojení ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Do příslušné povodňové komise se jako její členové zapojují zástupci nejdůležitějších subjektů v dané oblasti. Při povodni se pak při své činnosti řídí pokyny povodňových orgánů a vlastními, předem zpracovanými, povodňovými plány. Z úrovně správců významných vodních toků je zabezpečována koordinace opatření, která ovlivňují odtokové poměry v rámci dané oblasti povodí a jejich odborné stanovisko musí povodňové orgány vzít vždy na zřetel.

Členění opatření prováděných k ochraně před povodněmi:⁶⁰

a) přípravná

- proškolení pracovníků povodňové služby,
- tvorba a kontrola povodňových plánů,
- zabezpečení organizační, technické a informační části systému,
- provádění povodňových prohlídek,
- zabezpečení technickobezpečnostního dohledu na vodních dílech,
- zabezpečení povodňových rezerv,
- udržování připravenosti záplavových území.

b) při povodni

- provádění záchranných a zabezpečovacích povodňových prací,
- zajištění předpovědní povodňové služby a informačního (hlásného) systému,
- regulování odtokových poměrů,
- zabezpečení zásob základních potřeb.

c) po povodni

- obnovení povodňově narušené infrastruktury a ostatních funkcí v zasaženém území,
- evidence a vyhodnocování povodňových škod,
- vyhodnocení vlastního průběhu povodně.

K řízení činností při povodni se využívají hlavně povodňové plány, ve kterých by měla být zahrnuta všechna základní a předvídatelná opatření k ochraně před povodněmi. Povodňové plány na ochranu před povodněmi obsahující potřebné údaje pro provádění adekvátních opatření zpracovávají určené objekty, obce, ucelená povodí nebo jiné územní celky.

Orgány, právnické a fyzické osoby zpracovávají povodňové plány v rozsahu uloženém povodňovým orgánem, nebo v rozsahu, který odpovídá jejich vlastním potřebám spojených s ochranou. Povodňové plány mívají část věcnou, v níž jsou uváděny údaje o zdrojích povodňového nebezpečí a opatření k zajištění ochrany osob a majetku před povodněmi. Dále mají část operační, která obsahuje kontakty

⁶⁰ Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrossoft Veleslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

na vyčleněné osoby a složky povodňové ochrany a také obsahují grafickou přílohu. Povodňové plány se každý rok revidují, podle potřeby upravují a doplňují dle aktuálního stavu a potřeb.

Opatření prováděná na ochranu před povodněmi se provádí podle úrovně povodňového nebezpečí, která se dělí na tři stupně povodňové aktivity:⁶¹

1. stupeň - bdělost (1. SPA) nastává, pokud hrozí nebezpečí povodně a zaniká po odeznění příčin nebezpečí. Tento stupeň se sice nevyhlašuje, ale je při něm potřeba věnovat zvýšenou pozornost zdroji povodňového nebezpečí. Tento stupeň může označit i předpovědní povodňová služba ČHMÚ a následně při něm hlídková a hlásná služba zpravidla zahajuje činnost. Dosažením mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností, nebo při okolnostech, které by mohly vést k nebezpečí vzniku zvláštní povodně, nastává tento stupeň i na vodních dílech.

2. stupeň - pohotovost (2. SPA), nastává v případě, že povodňové nebezpečí přeroste ve skutečný povodňový jev, ale zatím nedochází k větším rozlivům a poškozením mimo koryto. Tento stupeň vyhlašuje příslušný povodňový orgán, který nadále pozorně sleduje vývoj situace. Aktivují se další povodňové orgány a ostatní účastníci ochrany před povodněmi. Realizují se opatření k utlumení průběhu povodně podle povodňového plánu a uvádějí se do pohotovosti prostředky na provedení zabezpečovacích prací. Na vodních dílech se tento stav vyhlašuje při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností.

3. stupeň - ohrožení (3. SPA) je vyhlašován příslušným povodňovým orgánem při bezprostředním nebezpečí, nebo při ohrožení životů a majetku anebo při vzniku velkých škod. Provádějí se zabezpečovací a záchranné práce, v případě nutnosti je zahájena evakuace. Společně s vyhlášením tohoto stupně na vodním díle, při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností, se zahájí provádění nouzových opatření.

Stupně povodňové aktivity se stanovují podle konkrétních hodnot vodních stavů, průtoků v hlásném profilu vodního toku, nebo na mezní (popř. kritickou) hodnotu jevu, kterými mohou být denní úhrn srážek, výše hladiny vody, poškození hráze, vznik ledových bariér apod. V povodňových plánech se schvalují směrodatné stavy pro vyhlášení jednotlivých stupňů.

⁶¹ Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrossoft Veleoslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

Povodně zasahující větší území mají zpravidla vliv na celou délku toku. Odtokové podmínky a průběh povodně v dolní části toku se odvíjejí od protipovodňových opatření, která byla podniknuta v horních částech toku. Proto je nezbytné jednotlivé kroky prováděné na ochranu před povodněmi, především na větších tocích, koordinovat s odborníky a to po celé délce toku. Povodňové komise krajů s příslušným správcem povodí zabezpečují koordinaci činností a vedou z odborného vodohospodářského hlediska komise obcí s rozšířenou působností a ostatní účastníky ochrany před povodněmi a pomáhají jim v jejich jednání.

V době mimo povodeň se správci povodí podílí mimo jiné i na zpracování povodňových plánů, zajišťují technickobezpečnostní dohled na vodních dílech, dávají podněty k provedení opatření k ochraně před povodněmi, provozují hláskou službu a vodohospodářský dispečink. V době při povodni kontrolují situaci na vodních tocích, v rámci hláské povodňové služby poskytují informace povodňovým orgánům, na tocích a vodních dílech provádí povodňové zabezpečovací práce, spolupracují s ČHMÚ v rámci předpovědní povodňové služby a dle možností plní úkoly od povodňových orgánů. Po povodni se správci povodí společně s ČHMÚ zaměřují a provádějí značkování maximální hladiny vody, zaznamenávají povodňové škody na majetku ve své správě, zajišťují kritická místa a odstraňují povodňové škody na vodních dílech a tocích pro případ další povodně, dále navrhuje povodňovým orgánům změny v povodňových plánech a zdokonalení ochrany před povodněmi.⁶²

4.4 Příprava obyvatelstva na řešení mimořádné události

K tomu, aby stát dobře fungoval a byl schopen zajistit bezpečí nejen celého státu, jednotlivých komunit, ale i jeho občanů, je nutné zabezpečit funkčnost nástrojů a procesů, které slouží k posilování bezpečnosti a ochrany. Mezi tyto nástroje mimo jiné patří přesně fungující orgány státní správy a samosprávy a právnické a fyzické podnikající osoby. Ochranu obyvatelstva je však potřeba vnímat jako „multirezortní“,

⁶² Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrossoft Veleslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

přičemž jde o celý soubor úkolů, opatření a činností, které vedou k celkovému zajištění ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí dle platných právních předpisů.⁶³

Úkoly vyplývající z ustanovení právních předpisů jsou stanovené konkrétním orgánům a jsou nepřenositelné. Mezi tyto úkoly patří zejména:⁶⁴

a) varování

- je v České republice zajištěno vybudovaným jednotným systémem varování a informování,
- je řešeno „standardním vyhlášením varovného signálu“⁶⁵ sítí poplachových sirén, místním rozhlasem,
- prostřednictvím televize, rozhlasu apod.,
- dalšími způsoby jako je vyhlášení megafonem, osobním předáním, formou SMS apod.,

b) evakuace

- zabezpečuje přemístění osob, zvířat, důležitého majetku a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, v nichž je zajištěno náhradní bezpečné umístění nebo ubytování,
- je nařízena všem osobám ohroženým mimořádnou událostí.

c) ukrytí

- ukrytí obyvatelstva je opatření vedoucí k jeho ochraně, při velkých chemických nebo radiačních haváriích, proti jejich účinkům a před jejich následky.

d) nouzové přežití obyvatelstva

- představuje souhrn opatření, činností a postupů, které mají za cíl minimalizovat negativní dopady na zdraví a životy obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí,

⁶³ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. [online]. © 2013 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2020>.

⁶⁴ *Ochrana obyvatelstva*. [online]. © 2014 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

⁶⁵ HRUBÁ, A. a kolektiv. *Příručka pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Lázně Bohdaneč: MV-GŘ HZS ČR - Institut ochrany obyvatelstva, 2012, s. 27. ISBN 978-80-87544-13-6

- zahrnuje opatření např. nouzového ubytování, zásobování základními potravinami, pitnou vodou, elektrickou energií, apod.,
- zpravidla navazuje na evakuaci obyvatelstva z postiženého území.

Tyto úkoly má na starosti především HZS ČR a naopak v gesci PČR je zabezpečení veřejného pořádku na území státu. Ministerstvo zdravotnictví a jednotlivé kraje jsou pověřeny ochranou života a zdraví obyvatel, MŽP, Ministerstvo zemědělství a jednotlivé povodňové orgány jsou pověřeny zvládáním povodňových rizik. Fungování státní správy a samosprávy při mimořádné události nebo krizové situaci zabezpečují jednotlivé orgány veřejné správy.⁶⁶

Pojem ochrana obyvatelstva chápeme jako určitý soubor opatření, která zahrnují oblast zabezpečení ochrany života, zdraví lidí, majetku a životního prostředí. Úkolem zabezpečení ochrany obyvatelstva byl sice komplexně pověřen IZS ČR, avšak orgány státní správy a samosprávy, právnické a fyzické osoby mají v této oblasti neméně významnou úlohu. Důležitý úkol při ochraně obyvatelstva však mají také samotní občané. Jejich odpovědnost spočívá nejen v ochraně svého vlastního života, zdraví či majetku, ale především ve správném poskytnutí pomoci potřebným.

Nutnost vzdělávání a výchovy jednotlivce v oblasti ochrany obyvatelstva se odráží i ve vzdělávacím systému na školách, a to především z důvodu možnosti působit již na nejmladší ve formě pravidelné výuky.⁶⁷ Do školního vzdělávání jsou jako nástavba napojeny projekty ostatních vybraných institucí, které při realizaci výchovy a vzdělávání spolupracují. Jedná se zejména o základní složky IZS ČR a nestátní, neziskové organizace. Proto, aby nedocházelo k vzájemné duplicitě, jsou od roku 2011 vyvíjeny snahy jednotlivých složek o systematizaci výchovy a vzdělávání.

⁶⁶ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030.* [online]. © 2013 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2020>.

⁶⁷ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030.* [online]. © 2013 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2020>.

4.5 Zkušenosti a prevence

Povodeň je ve své podstatě přírodní jev, kterému nelze úplně zabránit, a z toho důvodu se musíme alespoň naučit minimalizovat škody, které může způsobit. V průběhu povodně a po povodni získáváme praktické zkušenosti a poznatky, které lze využít při možné příští povodni ke zlepšení ochrany před ní. V České republice byla přijata Strategie ochrany před povodněmi na území České republiky. Tento dokument byl schválen vládním usnesením č. 382 dne 19. dubna 2000. Strategie ochrany před povodněmi na území České republiky vychází z existující legislativy, bere v úvahu organizační, technická a ekologická hlediska a navrhuje další nezbytná a možná opatření k zabezpečení ochrany. Tento dokument vytváří rámec pro formulaci konkrétních programů prevence před povodněmi, na které je kladen důraz, ale zároveň připravuje i reálná systémová opatření při povodních a obnově po povodních. Pro zpětnou vazbu účinnosti preventivních opatření využívá zkušenosti a poznatky z povodňových situací.⁶⁸

Dalším dokumentem, jenž shrnuje získané zkušenosti, a lze jej využít ke zlepšení stavu jsou závěrečné zprávy z Vyhodnocení povodní. Ve zprávách z let 1997, 2002, 2006, 2009, 2010 a 2013 byly jasně formulovány návrhy na jednotlivá opatření. Po povodních v červenci 1997, které nastaly po delším období povodňového klidu, byla realizována zásadní opatření, mezi nimiž byly i nejdůležitější legislativní změny. Realizace strukturálních protipovodňových opatření a programy s finanční podporou státu byly nastartovány po povodni v srpnu 2002.

Při vyhodnocení povodní se obecně vychází z podkladů získaných z povodňových zpráv jednotlivých krajů a obcí, HZS ČR, správců povodí, ČHMÚ a dalších subjektů. I když bylo mnoho problémů postupně vyřešeno, některé však i nadále přetrvávají. Mezi oblasti, které je nadále potřeba zlepšovat, patří řízení a koordinace preventivních opatření a opatření prováděných v průběhu povodní. K zabezpečení řešení konkrétních problémů v daných oblastech je potřeba stanovit konkrétní a často i specifická opatření pro danou oblast.⁶⁹

⁶⁸ *Koncepce a hlavní dokumenty* [online]. © 2008- 2014 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/koncepce_hlavni_dokumenty.

⁶⁹ *Vyhodnocení povodní v červnu 2013* [online]. © 22. 10. 2014 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov13/>.

Ze zkušeností pravidelně získávaných při povodních, můžeme stanovit, která preventivní opatření jsou nejvhodnější k použití pro konkrétní místa. Samozřejmě zpravidla bývá nejvhodnější kombinace více opatření. Zde je několik tipů protipovodňové ochrany:

a) retence vody

- znamená její zadržení v krajině – je možné jí zadržet v prohlubních terénu, vhodně zvolenou vegetací a správným obhospodařováním půdy, nebo uměle vytvořenou nádrží, záchytným příkopem a podobně,

b) technická protipovodňová ochrana

- je využívána na místech, která je potřeba chránit před povodněmi, jako jsou místa se zástavbou,
- lze je rozdělit na:
 - ✓ vodní nádrže zachycují velké povodňové vlny a lze jimi regulovat množství odtékající vody,
 - ✓ protipovodňové hráze, jako člověkem vytvořené překážky, které regulují směr povodňových vln, mezi protipovodňové nádrže patří valy, zdi, mobilní hráze a zábrany,
 - ✓ poldry jsou vytvořeny přehrazením vodního toku a při povodni slouží jako záplavová oblast.

c) záplavová oblast

- je plocha, kam se voda při povodni může samovolně rozlít,
- tato oblast je nezastavěna.

Souhrnně je možné konstatovat, že systém protipovodňové ochrany můžeme chápat jako vyhodnocení dané situace v prostoru zájmového území, vyhodnocení, stanovení a vyznačení jednotlivých ohrožených míst, stanovení návrhu adekvátního postupu řešení s vytýčením konkrétních úkolů, které budou plněny. Zároveň si však musíme uvědomit, že mezi protipovodňová opatření patří také systematicky prováděná prevence a využívání všech zkušeností a možností ovlivňování průběhu povodní.

Správné a systematické provádění protipovodňové ochrany může ve svém důsledku nejen zachránit lidské životy a majetek, ale zároveň může ve velké míře

usnadnit činnost povodňovým orgánům a složkám IZS ČR jak v průběhu povodní, tak i při odstraňování jejích následků.

Celkovým cílem teoretické části bylo charakterizovat a popsat historicky danou nutnost vzniku subjektu, který by cíleně zabezpečoval provádění opatření sloužících k plnění základních úkolů ochrany obyvatelstva a následně popsat, jaké složky tvoří IZS ČR, jejich rozdělení a úkoly, které v rámci své činnosti plní. Součástí teoretické části je i objasnění podstaty a způsobů řízení a koordinace složek IZS ČR a řídicích povodňových a krizových orgánů se specifickým zaměřením na oblast povodní. Po detailním rozboru je pozornost zaměřena na systém ochrany obyvatelstva před povodněmi, kde jsou objasněny způsoby a možnosti ochrany obyvatelstva v současném pojetí. V závěru obsahuje nové pohledy a nové návrhy na možnosti budoucího řešení této problematiky.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V praktické části této bakalářské práce bylo realizováno dotazníkové šetření, ve kterém jsem chtěla zjistit, na jaké úrovni a v jakém stavu je vzdělání obyvatelstva České republiky v oblasti znalostí o IZS ČR a prevence povodní. Zajímalo mne do jaké míry je obyvatelstvo po povodních, které naši republiku opětovně zasáhly, schopno reagovat a jakým způsobem je v těchto situacích využívána pomoc IZS ČR. Další otázkou, kterou jsem si položila, bylo zjistit, jak jsou samotní obyvatelé České republiky ve vybraných lokalitách spokojeni s úrovní poskytované ochrany obyvatelstva a majetku při vzniku povodní, v jejich průběhu a při odstraňování následků po povodních. Dále jsem zjišťovala, z jakých zdrojů, zda vůbec a jakou formou byli obyvatelé informováni o hrozícím nebezpečí, zda byl nastavený systém dostatečně funkční a zda bylo varování provedeno v dané lokalitě všude a včas.

5.1 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu v praktické části bylo provedení dotazníkového šetření u oslovené části obyvatelstva České republiky s cílem zjistit, jaká je úroveň znalostí o složkách IZS ČR, jaké jsou znalosti jejich koordinace a činností těchto složek v průběhu povodně a při odstraňování jejich následků. Zaměřila jsem se také na prověření včasnosti a dostupnosti pomoci poskytované obyvatelům zasaženým povodní a způsob, jakým byli o hrozícím nebezpečí vyrozuměni a včasnost tohoto varování. V neposlední řadě bylo cílem výzkumu zjistit, zda se obyvatelstvo v této oblasti samovzdělává a zda bylo seznámeno s pokyny, jak se má občan zachovat v případě hrozící povodně, při povodni a po ní.

5.2 Cíle výzkumu

Při samotném zahájení zpracování bakalářské práce jsem si položila základní otázku, která spočívala v tom, jaké okolnosti přímo ovlivňují vznik a průběh povodní a na čem vlastně závisí možnosti ochrany obyvatelstva a majetku před nimi. Po prostudování teoretických materiálů a vyhodnocení jednoznačných dopadů předešlých povodní na obyvatelstvo, majetek a oblasti výskytu mne napadlo, v čem mohou znalosti obyvatelstva pomoci při řešení této problematiky.

Jako cíl jsem si stanovila zjistit úroveň znalostí široké veřejnosti o IZS ČR, jeho koordinaci a prováděných činnostech. Dále jsem chtěla zjistit spokojenost s činností složek IZS ČR v průběhu povodní a při následné pomoci po povodni. Zároveň jsem chtěla analyzovat způsob, jakým bylo obyvatelstvo vyrozuměno o vznikající povodni a jaká byla časová prodleva od nahlášení mimořádné události (povodně) do poskytnutí adekvátní pomoci. Analýza také obsahovala rozsah seznámení se obyvatelstva s pokyny pro jeho činnost při povodních.

5.3 Metodika zpracování

Pro praktické šetření byly jako rámec použity současné platné zákony, metodiky, pomůcky a předpisy, zahrnující oblast ochrany obyvatelstva a majetku před povodní. Souběžně bylo při zpracování vzato v úvahu i vyhodnocení dopadů povodní od roku 1997 do současnosti a vliv a dopad přijatých opatření na výsledek následujících povodní. Na základě znalostí těchto dat jsem formulovala základní hypotézy a v dotazníku stanovila jednotlivé otázky pro dotazníkové šetření u obyvatelstva ve vybraných postižených oblastech.

Dotazník, který jsem zpracovala, byl připraven jako anonymní a obsahoval celkem 22 otázek.⁷⁰ Jednotlivé otázky byly koncipovány tak, aby postihovaly nejen určité penzum znalostí o složení povodňových orgánů a jejich odpovědnosti, ale zároveň postihovaly i otázky včasné informovanosti v dané lokalitě a dokázaly

⁷⁰ Viz. Příloha B – Vzor vyplněného anonymního dotazníku

odpovědět na včasnost a efektivnost nasazení sil a prostředků IZS ČR. To znamená, že dotazník obsahoval otázky zaměřené nejen na teoretické znalosti, ale i na praxi.

Dotazník byl mezi respondenty distribuován převážně v elektronické podobě s možností odevzdání vyplněného dotazníku zpět elektronickou cestou anebo vytištěný v papírové podobě. Otázky v dotazníku byly koncipovány jako otázky uzavřeného typu, ve kterých byla dána možnost výběru z předem připravených odpovědí. Odpovědi respondentů byly následně zpracovány, potřebné údaje analyzovány a vyhodnoceny.

5.4 Charakteristika souboru

Dotazník byl distribuován elektronickou i písemnou formou především mým známým a jejich prostřednictvím dalším dotazovaným osobám. Při následném vyhodnocování byli preferováni především ti, kteří již byli povodní postiženi a ti, kteří mají s povodní praktické zkušenosti.

Mezi obyvatele bylo rozšířeno celkem 100 dotazníků, přičemž zpět se mi vrátilo 82 vyplněných dotazníků. Návratnost je tedy 82%. Z toho počtu bylo 35 dotazníků vyplněno muži a 47 jich vyplnily ženy. Průměrný věk spolupracujících respondentů byl 46 let. Většina dotazovaných pochází z Ústeckého a někteří z Plzeňského a Pardubického kraje.

5.5 Formulace výzkumných hypotéz

Pro samotné provedení dotazníkového šetření jsem si stanovila celkem pět základních hypotéz, které obsahovaly mé úvahy týkající se zkoumané oblasti. Na základě svých předpokladů a hypotéz jsem začala uvažovat o otázkách a jejich formulacích, které by mohly mé předpoklady potvrdit nebo vyvrátit. Následně jsem potom zvažovala, zda samotná forma odpovědi bude mít dostatečnou vypovídající hodnotu potřebnou pro správné provedení analýzy.

Hypotéza č. 1: V této hypotéze předpokládám, že znalost o činnosti a koordinaci složek IZS ČR je v široké veřejnosti minimální.

Hypotéza č. 2: Základem této hypotézy je předpoklad, že v současné době je většinou prováděno varování obyvatelstva před povodní formou SMS.

Hypotéza č. 3: Domnívám se, že adekvátní pomoc dorazí k postiženému obyvatelstvu do jedné hodiny od vznesení požadavku.

Hypotéza č. 4: Myslím si, že více jak 50% obyvatelstva vnímá činnost složek IZS ČR pozitivně.

Hypotéza č. 5: Domnívám se, že většina obyvatel se s pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události (povodni) nikdy nesetkala.

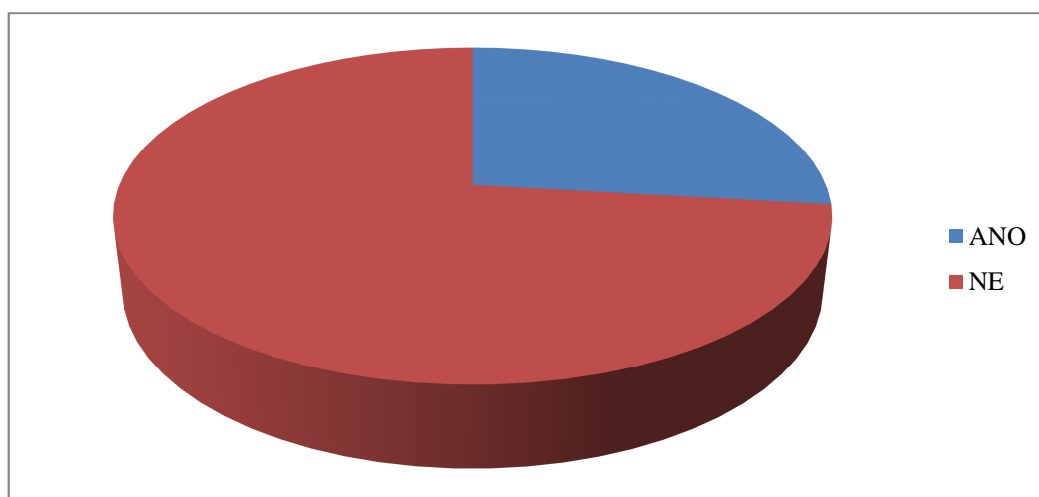
5.6 Interpretace výsledků

Pro interpretaci výsledků jsem zvolila kombinaci grafického znázornění dosažených výsledků doplněných o slovní vyjádření základních vztahů a konstatování jednoznačných závěrů ve vztahu k jednotlivým hypotézám.

Základem, sloužícím pro celkové znázornění a popis výsledků bylo využití pěti hypotéz. Tyto hypotézy jsem následně převedla do několika jednoduchých otázek. Formulace většiny otázek byla směřována tak, aby umožnila zcela jednoznačné vybírání pouze jedné odpovědi, v ostatních případech bylo důležité zjistit, jaké byly další možnosti a do jaké míry byly tyto možnosti využity. Následně jsem využila explicitní matematické závislosti pro formulaci výsledných tvrzení. Získané výsledky jsem graficky znázornila pomocí grafů a zároveň textově popsala. Celkovým výsledkem je konstatování závěru, zda byla mnou predikovaná hypotéza potvrzena, nebo vyvrácena.

V **hypotéze č. 1** předpokládám, že znalost o činnosti a koordinaci složek IZS ČR široké veřejnosti je minimální. Z celkového počtu 82 dotazovaných pouze 22 dotazovaných, což je 27 % z celkového počtu odpovědí, vědělo jakou činností se IZS ČR zabývá. Zde musím však zároveň konstatovat, že většina z těchto 22 dotazovaných je zaměstnána u některé ze složek patřících do IZS ČR. Ostatních 60 dotazovaných nevědělo, jakou činností se IZS ČR zabývá a jak probíhá jejich koordinace. Mnou stanovená hypotéza se v tomto případě **potvrdila**. A stejně to dopadlo i u otázky na znalost složek IZS ČR. Většina obyvatelstva neví přesně, které složky patří do IZS ČR.

Graf 1: Znalost o činnosti a koordinaci složek IZS ČR

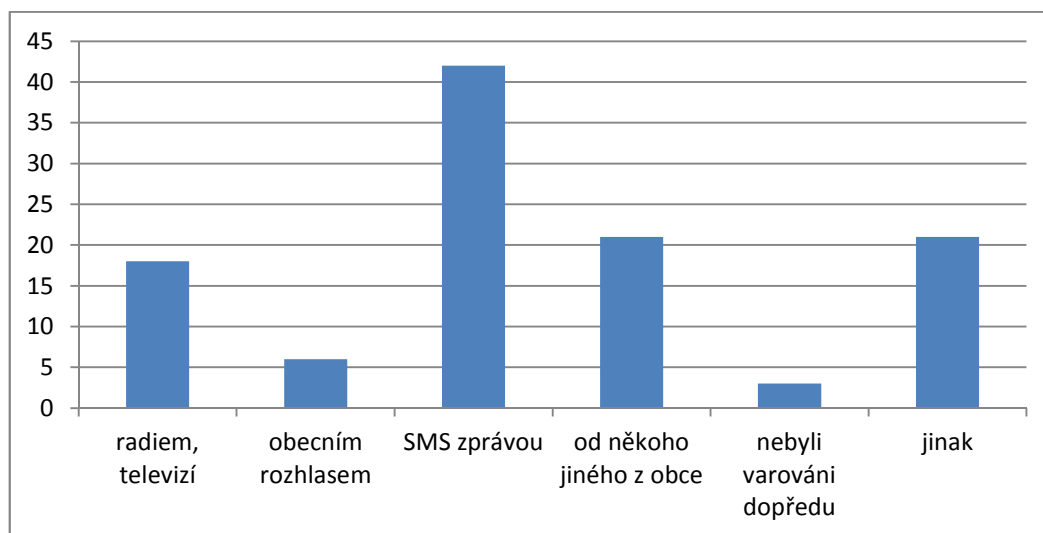

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

V **hypotéze č. 2** Předpokládám, že v současné době je většinou prováděno varování obyvatelstva před povodní formou SMS. Z grafu č. 2 je patrné, že nejčastěji (konkrétně ve 42 případech) se respondenti o hrozícím nebezpečí dozvěděli formou SMS zprávy. Až teprve na druhém místě byla volena možnost „od někoho jiného z obce“ a to celkem ve 21 případech. Rozdíl mezi oběma tvrzeními je tak značný, že jednoznačně **potvrzuje** mnou stanovenou hypotézu. Je podle mého názoru dobře, že v mnoha obcích již byl zaveden a skutečně funguje systém povodňového varování formou SMS zprávy. Jako třetí nejčastější odpověď byl označen zdrojem informací televize nebo rádio. Celkem se tato odpověď objevila v 18 případech. Většina odpovídajících také označila, že varování o hrozícím nebezpečí bylo provedeno včas.

Ale samozřejmě i tady se našly odpovědi, že varování nepřišlo včas. Některé obce, kde se povodně objevily poprvé, ještě nejsou podle mého názoru na tuto situaci dostatečně připraveny.

Graf 2: Způsob vyrozumění o hrozícím nebezpečí

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

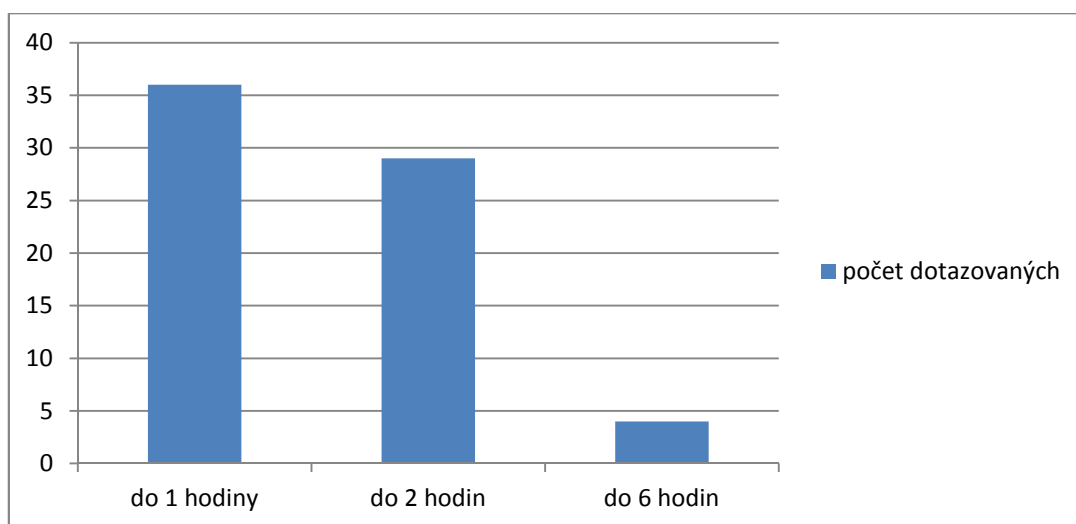
Tabulka 1: Četnost odpovědí na jednotlivé způsoby vyrozumění

Způsob vyrozumění o hrozícím nebezpečí	Počet odpovědí
Rádiem, televizí	18
Obecním rozhlasem	6
SMS zprávou	42
Od někoho jiného z obce	21
Nebyli varováni dopředu	3
Jinak	21

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Hypotéza č. 3: V této hypotéze bylo jako předpoklad stanoveno, že jakákoli pomoc dorazí k postiženému obyvatelstvu do jedné hodiny od jejího vyžádání. Z šetření vyplynulo a v grafu č. 3 je patrné, že na základě vyhodnocení odpovědí, byla stanovená hypotéza **potvrzena**. Do jedné hodiny dorazila pomoc k 36 dotazovaným postiženým obyvatelům, do dvou hodin k 29 dotazovaným postiženým obyvatelům a do 6 hodin k 4 dotazovaným postiženým obyvatelům. Přesto musím konstatovat, že rozdíl mezi četností odpovědí „do 1 hodiny“ a „do 2 hodin“ je velice nízký.

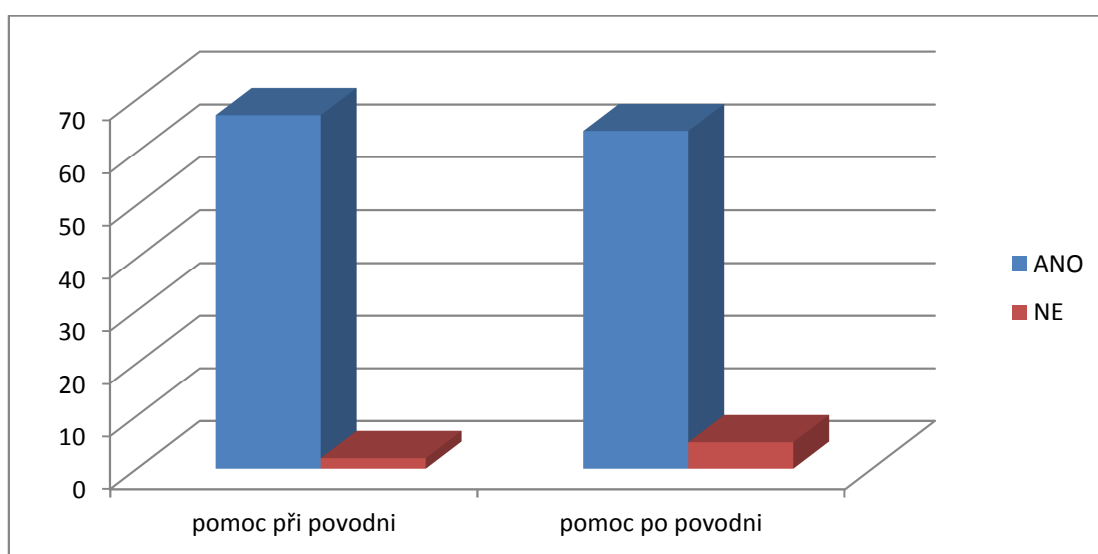
Graf 3: Dosažitelnost pomoci

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

V **hypotéze č. 4** jsem jako předpoklad stanovila, že činnost IZS ČR, představovaném mimo jiné v očích obyvatelstva především příslušníky HZS ČR a Armády České republiky, je v průběhu povodně a po povodni vnímána vysoce kladně. Vyhodnocením odpovědí se tento předpoklad plně **potvrdil**. Jenom několik dotazovaných si myslí, že pomoc s odstraňováním následků po povodni by mohla být větší a její intenzita a rozsah vyšší. Nejhorší známkou, kterou dotazovaní ohodnotili činnost IZS ČR byla 3 (při stanovené klasifikaci jako ve škole od 1 – 5).

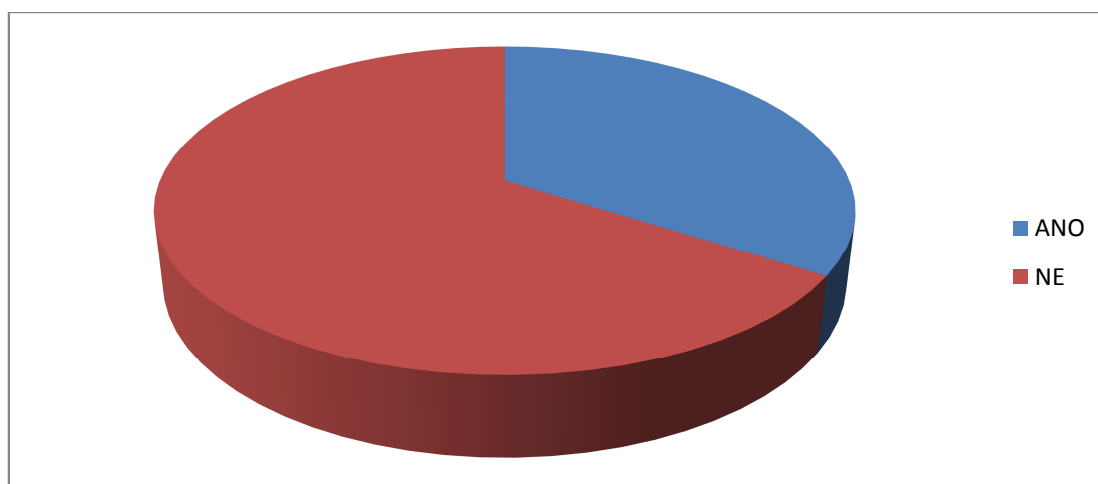
Graf 4: Spokojenost s prací IZS ČR

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Pro **hypotézu č. 5** jsem stanovila jako výchozí kritérium předpoklad, že většina obyvatel se s pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události nikdy nesetkala. Tento předpoklad jsem stanovila na základě vlastní zkušenosti, protože ani já jsem před psaním této bakalářské práce neměla ani tušení, že nějaké pokyny nebo pravidla pro chování obyvatel při mimořádné události existují. A jak jsem předpokládala, mimo skupinu obyvatelstva, která působí v některé ze složek IZS ČR, nebo zabývající se otázkami krizového řízení, se téměř nikdo s pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události neseznámil. Stejně tak ani většina dotazovaných netuší, jestli v jejich regionu (obci), jsou nějaká protipovodňová opatření a jestli by mohla zabránit ničení majetku. Hypotéza byla **potvrzena**.

Graf 5: Povědomí o pokynech pro chování obyvatel při mimořádné události

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

5.7 Dílčí závěr

Zajímavostí, kterou jsem odhalila při vyhodnocení otázek a odpovědí v dotazníkovém šetření, byla skutečnost, že lidé si lépe pamatují především lidi a praktické okolnosti, které jim dokázaly v dané chvíli pomoci, než detailnější znalosti o celistvém systému IZS ČR, jeho orgánech a stanovené posloupnosti prováděných opatření, včetně jejich vzájemné provázanosti.

Po celkovém vyhodnocení dotazníkového šetření a porovnání výsledku jsem mohla stanovit následující tvrzení.

Hypotéza č. 1: Předpokládám, že znalost o činnosti a koordinaci složek IZS ČR široké veřejnosti je minimální. Hypotéza **byla potvrzena**.

Hypotéza č. 2: Předpokládám, že v současné době je většinou prováděno varování obyvatelstva před povodní formou SMS. Hypotéza **byla potvrzena**.

Hypotéza č. 3: Domnívám se, že adekvátní pomoc dorazí k postiženému obyvatelstvu do jedné hodiny od vznesení požadavku. Hypotéza **byla potvrzena**.

Hypotéza č. 4: Myslím si, že více jak 50% obyvatelstva vnímá činnost IZS ČR pozitivně. Hypotéza **byla potvrzena**.

Hypotéza č. 5: Domnívám se, že většina obyvatel se s pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události (povodni) nikdy nesetkala. Hypotéza **byla potvrzena**.

6 NÁVRHY A OPATŘENÍ

Jak je patrné z odpovědí v dotazníku, obyvatelstvo většinou neví, kdo patří do složek IZS ČR ani na koho se obrátit s žádostí o pomoc. Ale většina oslovených obyvatelů České republiky se ani neseznámila s žádnými pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události. Musím však také konstatovat, že bez existence funkčního systému opatření spojeného s průběžnou přípravou obyvatelstva, není možné snížit nebo podstatným způsobem eliminovat dopady povodní na obyvatelstvo a majetek.

Na základě tohoto zjištění navrhuji opatření k dosažení cílového stavu, kterým je propracovaný systém prevence a přípravy obyvatelstva. Jednoznačným úkolem do budoucna se jeví potřeba lépe a propracovaněji obyvatelstvo seznámit se složením IZS ČR a konkretizovat jeho činnost a úkoly v oblasti prevence, v průběhu povodní a při následném odstraňování následků po povodni a především dosáhnout toho, aby se celkově zvýšilo povědomí obyvatel o této oblasti. Je také nutné si uvědomit, že IZS ČR nejsou jenom „hasiči, policisté, zdravotníci a vojáci“, ale že jsou do tohoto systému zařazeny i jiné složky, které mají své nezpochybnitelné místo a stanovenou úlohu. Na druhou stranu je ale také nutné dosáhnout toho, aby si někteří naši obyvatelé nepletli IZS ČR v rámci odstraňování následků po povodni s „úklidovou službou“.

Většina dotázaných občanů České republiky zatím ani neví, na koho a jakým způsobem se v případě povodní má obrátit s prosbou o pomoc. Vyplývajícím úkolem a povinností odpovědných orgánů je naučit je to. Pravděpodobně nejjednodušším způsobem je prosazení tematiky ochrany obyvatelstva mezi děti a mládež, do systému výuky na základních a středních školách a postupné zvyšování povědomí lidí o otázkách ochrany nejen před povodněmi, ale i před ostatními mimořádnými událostmi.

Další možností je konkrétní a zcela cílené využití televizního a rozhlasového vysílání, kde by mohly být zpracovány jednotlivé typy mimořádných událostí a objasněny způsoby jak při nich správně postupovat, na koho se v konkrétní situaci obrátit s prosbou o pomoc. Tyto vzdělávací pořady je však nutné zpracovat takovým způsobem, který bude pro obyvatelstvo zajímavý, a oni budou ochotni se na tyto pořady dívat. Jednou z možností, je podle mého názoru tyto pořady prezentovat stejným, nebo podobným způsobem, jaký využívá pro své kampaně BESIP.

Je neoddiskutovatelné, že největší podíl na celkové vzdělanosti občanů má sám občan, ale zároveň i jednotlivé obce. Právě možnosti obcí a sebevzdělávání občanů se zde jeví jako hluboce podceňované. Stejně tak se jako neefektivní jeví vydávání nezajímavých až svým způsobem nudných letáků a příruček. Možným východiskem, které obec může využít, je založení speciálních rubrik v rámci vydávání obecních zpravodajů a tisku na lokální úrovni, ve kterých by byla dána možnost orgánům obce, dobrovolným nebo profesionálním hasičům seznámit obyvatelstvo s jednotlivými složkami IZS ČR a jejich činností a dále zde konkretizovat činnost obyvatelstva při povodni v podmínkách dané obce a zveřejňovat i přijímaná nová opatření v oblasti prevence.

Mezi další možnosti a způsoby vzdělávání obyvatelů určitě patří pořádání přednášek, na které by obec mohla pozvat jednotlivé představitele složek IZS ČR, kteří by mohli obyvatelstvo seznámit se svými zkušenostmi, jak při jednotlivých mimořádných událostech postupovat a kde hledat pomoc.

V rámci jednotlivých obcí, je samozřejmou nutností a podmínkou mít vzdělané povodňové orgány se zpracovanou a průběžně aktualizovanou dokumentací. Na to nesmějí představitelé obcí v žádném případě zapomínat. Je důležité hlavně po jakékoliv změně, která v jejich katastru nastane provést náležité úpravy v dokumentech. V obcích, kde se opakovaně vyskytují povodně nebo v místech kde hrozí bleskové povodně a není zde vyřešena protipovodňová opatření je zapotřebí naučit obyvatele, aby byli na tuto skutečnost připraveni a měli nachystáno alespoň pár pytlů s pískem k odvrácení největších škod. Samy obce by pak měli mít reálnou možnost a povinnost rychlého dozásobení obyvatel dalšími pytli a pískem.

Závěrem chci dodat, že uvedené problémy nejsou způsobené pouze možnou chybou systému. Odpovědnost je obecně stanovena, nicméně výchova jako taková je podceňována a to především na nejnižších stupních. Tam kde lidé chodí do zaměstnání a po práci „úřadují“. Tam kde se jednotlivé povinnosti sdružují na jednotlivce a tam, kde je nutné do toho dát kus svého já. Je opravdu těžké plnit veškerá opatření tam, kde dlouhodobě chybí finanční zdroje a kde dopadají průběžné škrty ve veřejných rozpočtech. Proto vidím jako základ právě školu a výchovu dětské veřejnosti jako nového nositele informací a jako základ připraveného a vzdělaného občana.

ZÁVĚR

V životě lidí mohou nastat i naprosto neočekávané špatné události především krizové, jako jsou například povodně, které mohou být spojeny i s možným únikem nebezpečných látek do životního prostředí a další okolnosti, které mohou ohrozit životy a zdraví obyvatel a způsobit velké materiální škody. Ke zmírnění následků povodní přispívají především legislativní a organizační opatření, která přijímá každý vyspělý stát a která sledují jeden jediný cíl – pokud možno, v co největší míře ochránit lidské životy, majetek a další důležité hodnoty. Účinně však mohou ke zmírnění těchto následků napomoci i samotní občané při svých každodenních činnostech. Z toho důvodu je v maximální míře důležité znát možná nebezpečí a především znát zásady chování při vzniku těchto krizových událostí. Každý sebezvědomý občan České republiky by si měl umět v těchto případech nejen poradit sám, ale dokázat i pomoci svým blízkým a sousedům. Je zcela samozřejmé, že bezprostřední pomoc při jeho ochraně dokáže poskytnout obec, jednotlivé složky IZS ČR, ale v neposlední řadě má svou úlohu v celkovém systému třeba i zaměstnavatel a stát.

Předložená práce při zpracování plně akceptovala současnou legislativu v ochraně obyvatelstva při řešení mimořádných událostí a krizových situací, přičemž se v souladu se zadáním zaměřila především na otázky spojené s řešením koordinace složek IZS ČR při přípravě a řešení úkolu v souvislosti s povodněmi.

Práce ve svém obsahu popsala historickou potřebu vytvoření celého souboru opatření, jehož jednoznačným cílem je reagovat na nejnebezpečnější možné situace, které největší mírou ohrožují komunitu obyvatel v daném prostoru. Postupným vývojem potřeb byl i postupně zdokonalován, modernizován, aktualizován a dotvářen celkový pohled na způsob řešení mimořádných událostí a krizových situací obecně. Podobně byl řešen i vznik a rozvoj integrovaného systému v České republice. I zde se projevila potřeba vzniku nějakého orgánu, do jehož kompetencí by byly jednoznačně zařazeny povinnosti zaměřené na řešení krizových situací na našem území.

Celkové zaměření bakalářské práce však nespočívá pouze ve studiu událostí a potřeb vedoucích ke vzniku systému, ale podrobně se zabývá globálním popisem způsobu řízení a současného pohledu na systém koordinace v podmínkách IZS ČR a dalších dotčených orgánů se zaměřením na rozbor činnosti při povodni. Zcela

jednoznačně zde byla potvrzena potřeba provázanosti jednotlivých legislativních opatření a sladění zákonů platných pro jednotlivé složky IZS ČR, které zabezpečují jednotné podmínky pro činnost při zabezpečení koordinace při povodni a při odstraňování následků po povodni. Byly zde vzaty v úvahu i otázky preventivní, výchovné, naučné a výcvikové. Na základě znalostí, zkušeností a výchovy obyvatelstva je rozhodně možné ve velké míře ovlivnit celkový průběh a hlavně ničivé dopady povodní na každého, kdo je jimi ve svém životě postižen nebo ohrožen.

Součástí práce bylo i praktické zjištění stavu informovanosti obyvatelstva ve vztahu k ochraně před povodněmi a postupu při povodních. Ze získaných materiálů jednoznačně vyplývá, že nejdůležitějším předpokladem fungování celého systému ochrany obyvatelstva musí být informovaný a sebevzdělaný občan. Na druhou stranu je zcela jasné, že je tato oblast především veřejností všeobecně nedoceňována. Zde se ale také dostáváme k možnostem zabezpečení vzdělávání občana a stanovení možných forem vzdělávání. Pravděpodobně k nejjednodušším způsobům je prosazení tematiky ochrany obyvatelstva mezi děti a mládež, do systému výuky na základních a středních školách a postupné zvyšování povědomí lidí o otázkách ochrany nejen před povodněmi, ale i před ostatními mimořádnými událostmi. Je předpoklad, že takto vzdělaný člověk bude schopen sledovat při současném stupni vývoje komunikačních a informačních prostředků aktualizace a doporučení vyplývající pro konkrétní oblast.

Jsem přesvědčena o tom, že pokud občan získá potřebné znalosti a obdrží včas potřebné informace, dokáže poskytnout pomoc nejen sobě, ale i ostatním potřebným. Zároveň se zde však objevuje i otázka volby různých a pokud možno i svým způsobem atraktivních forem přípravy obyvatelstva. V současné době mohou občané čerpat informace z různých metodik a zpracovaných příruček, avšak je otázkou, zda jsou využívány opravdu veškeré možnosti. Sem mohu namátkou zařadit třeba cíleně zaměřené televizní nebo rozhlasové relace nebo pořady věnující se oblasti ochrany obyvatel, zda jsou například potřebné informace distribuovány obyvatelstvu prostřednictvím speciálních rubrik specificky volených se zaměřením na danou oblast. Tedy, zda jsou při současném stupni rozvoje moderní komunikační techniky využívány veškeré možné formy a metody sdílení informací v reálném čase a prostoru. Zde však stejně jako v mnoha jiných oblastech narážíme na celkový nedostatek finančních zdrojů, tedy nejen ten, který je spojen se vzděláváním, ale také s oblastí prevence jako takové.

Nedopustit stagnaci procesu vytváření nutných materiálních, technických, ale i organizačních a legislativních podmínek pro zabezpečení přípravy a realizace preventivních opatření zasahujících do oblasti minimalizace rizik vzniku a celkového snižování následků mimořádných a krizových situací. Sem spadá i oblast precizního plánování a účinného zásahu tam, kde je to právě v daném okamžiku potřeba. I přes tento neoddiskutovatelný fakt, že propracovaný systém prevence přispívá k celkové úspoře finančních prostředků, jsou nadále kráceny veřejné rozpočty, prováděny v některých případech krátkozraké materiální ale i personální úspory. Je zcela možné, že tato opatření se stanou rozhodujícími faktory, které negativně ovlivní systém ochrany obyvatelstva nejen před povodněmi, ale jako takový.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BENEŠOVÁ, D., HUK, J., KLUGEROVÁ, J., PAULOVČÁKOVÁ, L., VACÍNOVÁ, T. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. 5. vyd. Praha: UJAK, 2013. ISBN 978-80-7452-037-2.

HANUŠKA, Z., SKALSKÁ, K., DUBSKÝ M. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Modul I*. 1. vyd. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, ISBN 978-80-86640-59-4.

HRUBÁ, A. a kolektiv. *Příručka pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Lázně Bohdaneč: MV-GŘ HZS ČR - Institut ochrany obyvatelstva, 2012, ISBN 978-80-87544-13-6.

KLIMEŠ L. *Slovník cizích slov*. 7. vyd. Praha: SPN, a. s., 2005, ISBN 80-7235-272-5.

KOVÁŘ, M. *Ochrana před povodněmi*. 1. vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2004. ISBN 80-7254-499-3.

KROUPA, M., ŘÍHA, M. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2006, ISBN 80-86795-35-7.

MARTÍNEK, B., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*. 1. vyd. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2006. ISBN 80-86640-64-7.

REMEŠ, R., TRNOVSKÁ, S. a kolektiv. *Praktická příručka přednemocniční urgentní medicíny*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4530-5.

VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2012. ISBN 978-80-7452-028-0.

ŠENOVSKÝ, M., HANUŠKA, Z. *Organizace požární ochrany a integrovaný záchranný systém*. 3. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. ISBN 80-86634-03-5.

.....

Seznam použitých internetových zdrojů

Čluny THW a Policie ČR nalodí evakuované občany, foto: Kamila Drábková, Hynek Obroučka. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/11662-cviceni-albis-2008/>.

Dokumentace IZS. [online]. © 2015 [cit. 2014-1-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

Evakuace raněných, foto: Kamila Drábková, Hynek Obroučka. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/11662-cviceni-albis-2008/>.

KOKEŠOVÁ J. *Komplexní hydrometeorologická analýza největších povodní na Moravě a ve Slezsku v 19.-20. století*. [online]. Brno, 2007. [cit. 2014-11-21]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, geografický ústav, Vedoucí diplomové práce: Prof. RNDr. Rudolf Brázdil, DrSc. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/67692/prif_m/Diplomova_prace.pdf.

Koncepce a hlavní dokumenty [online]. © 2008- 2014 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/koncepce_hlavni_dokumenty.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. [online]. © 2013 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2020-s-vyhledem-do>.

Ministerstvo životního prostředí ČR, Hydrossoft Veleslavín, s.r.o. *Povodňový plán České republiky*. [online]. © 8. 8. 2013 [cit. 28. 10. 2014] Dostupné z: http://www.dppcr.cz/html_pub/b_pov_char.htm.

Navržené úseky toků v oblastech s významným povodňovým rizikem. Dostupné z: http://www.vuv.cz/fileadmin/user_upload/image/Povodne/Vymezeni_rizik_oblasti_2011-XI_cz.gif.

Odčerpávání vody ze zatopené oblasti, foto: Vít Černý. Dostupné z: <http://www.denik.cz/galerie/povodne-2013-cr-nej-foto.html?mm=4528489>.

Ochrana obyvatelstva. [online]. © 2014 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>.

Pomoc charity, foto: Tiskové středisko Charity ČR. Dostupné z: <http://hk.caritas.cz/aktualne/z-domova/povodne-2010-srpen/#!prettyPhoto>.

V Praze úspěšně proběhlo protipovodňové cvičení, foto: ČTK. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/v-praze-se-konalo-protipovodnove-cviceni-f1m-/praha-zpravy.aspx?c=A111001_143513_praha-zpravy_jj.

Vyhodnocení povodní v červnu 2013 [online]. © 22. 10. 2014 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov13/>.

Zákon č. 110 ze dne 22. 4. 1998, o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1998, částka 39. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>.

Zákon č. 238 ze dne 28. 6. 2000, o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-238>.

Zákon č. 239 ze dne 28. 6. 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

Zákon č. 240 ze dne 28. 6. 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

Zákon č. 254 ze dne 28. 6. 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2001, částka 98. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

Zaplavené Křešice na Litoměřicku, foto: ČTK. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/online-povodne-2013-utery-4-6-994269>.

Zásah HZS ČR, foto: ČTK – Vladislav Galgonek. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/45533/symbol-povodni-prokleta-vesnice-troubky-znovu-jsou-pod-vodou.html>.

SEZNAM ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
ČČK	Český červený kříž
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS ČR	Integrovaný záchranný systém České republiky
JPO	Jednotky požární ochrany
MV	Ministerstvo vnitra
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NGŠ AČR	Náčelník Generálního štábu Armády České republiky
OPIS	Operační a informační středisko
PČR	Policie České republiky
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Ukázka zásahu IZS ČR	29
Obrázek 2: Úseky toků s výrazným povodňovým rizikem.....	43
Obrázek 3: Zásah HZS ČR	IX
Obrázek 4: Odčerpávání vody ze zatopené oblasti.....	IX
Obrázek 5: Zaplavené Křešice na Litoměřicku	X
Obrázek 6: Pomoc charity.....	X
Obrázek 7: Čluny THW a Policie ČR nalodí evakuované občany	XI
Obrázek 8: Evakuace raněných.....	XI
Obrázek 9: Záchrana osoby z vody.....	XII
Obrázek 10: Zvyšující se hladina potoka v Trhových Svinech	XII

Seznam grafů

Graf 1: Znalost o činnosti a koordinaci složek IZS ČR.....	59
Graf 2: Způsob vyrozumění o hrozícím nebezpečí.....	60
Graf 3: Dosažitelnost pomoci	61
Graf 4: Spokojenost s prací IZS ČR	62
Graf 5: Povědomí o pokynech pro chování obyvatel při mimořádné události ...	63

Seznam tabulek

Tabulka 1: Četnost odpovědí na jednotlivé způsoby vyrozumění.....	60
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Anonymní dotazník	I
Příloha B – Vzor vyplněného anonymního dotazníku	V
Příloha C - Fotodokumentace	IX

Příloha A – ANONYMNÍ DOTAZNÍK

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Marcela Pekařová a jsem studentka bakalářského studia oboru Bezpečnostní studia na Univerzitě Jana Ámose Komenského v Praze. Téma mé bakalářské práce je „**Koordinace složek Integrovaného záchranného systému České republiky při přípravě a řešení úkolů v souvislosti s povodněmi**“. Tímto Vás prosím o pomoc a spolupráci formou vyplnění anonymního dotazníku. Zjištěné výsledky budou použity ke zpracování bakalářské práce.

Cílem výzkumného šetření je zmapování Vašich zkušeností s ochranou obyvatelstva a majetku před povodněmi, pomocí složek Integrovaného záchranného systému ČR v průběhu povodně a při odstraňování následků po povodni. Jednotlivé dotazníkové položky si prosím pečlivě přečtěte a vyplňte přímo do dotazníkového archu (vyjádřením míry souhlasu/nesouhlasu, zakroužkováním zvolené odpovědi, případně odpovědí).

Děkuji za Vaši ochotu, vstřícnost a čas, který věnujete zpracování dotazníku.

- 1. Kolik je Vám let?**
- 2. Pohlaví**
 - a) muž
 - b) žena
- 3. Zažili jste již povodeň?**
 - a) ANO
 - b) NE
- 4. Zažili jste povodeň opakovaně?**
 - a) ANO
 - b) NE
- 5. Víte, které složky patří do Integrovaného záchranného systému České republiky (IZS ČR)?**
 - a) ANO
 - b) NE

- 6. Víte, jakou činností se zbývá IZS ČR?**
(pokud ANO, tak jakou?)
- a) ANO
 - b) NE
- 7. Jste zaměstnán v některé ze složek IZS ČR?**
- a) ANO
 - b) NE
- 8. Jak jste byli vyrozuměni o hrozícím nebezpečí?**
- a) z radia, televize
 - b) z obecního rozhlasu
 - c) SMS zprávou
 - d) od někoho jiného z obce
 - e) nebyli jste dopředu varováni
 - f) jinak
- 9. Bylo varování o hrozícím nebezpečí podle Vás provedeno včas?**
- a) ANO
 - b) NE
- 10. Byla Vám poskytnuta pomoc některou ze složek IZS ČR?**
- a) ANO
 - b) NE
- 11. Za jak dlouho k Vám dorazila pomoc?**
- a) do 1 hodiny
 - b) do 2 hodin
 - c) do 6 hodin
 - d) do 24 hodin
 - e) jindy
- 12. Jak vnímáte činnost Integrovaného záchranného systému ČR v průběhu povodně?**
(hodnocení jako ve škole, za 1 nejlépe, za 5 nejhůře)
- a) 1
 - b) 2
 - c) 3

d) 4

e) 5

13. Je něco co by se v jejich činnosti dalo změnit (zlepšit)?

(pokud ANO, tak co?)

a) ANO

b) NE

14. Jak vnímáte činnost Integrovaného záchranného systému ČR při odstraňování následků povodní?

(hodnocení jako ve škole, za 1 nejlépe, za 5 nejhůře)

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

15. Je něco co by se v činnosti IZS ČR při odstraňování následků po povodni dalo změnit?

(pokud ANO, tak co?)

a) ANO

b) NE

16. Víte na koho se při povodni obrátit s žádostí o pomoc?

(pokud ANO, na koho byste se obrátili?)

a) ANO

b) NE

17. Jaké tísňové číslo byste v případě hrozícího nebezpečí při povodních volali?

a) jednotné evropské číslo tísňového volání 112

b) národní tísňová linka HZS ČR 150

c) národní tísňová linka zdravotnické služby 155

d) národní tísňová linka městské policie 156

e) národní tísňová linka Policie ČR 158

f) kteroukoli dostupnou tísňovou linku

18. Jaká je Vaše zkušenost s pomocí operátorů na tísňových linkách?

(hodnocení jako ve škole, za 1 nejlépe, za 5 nejhůře)

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

19. Seznámili jste se někde s pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události?

- a) leták
- b) pořad v televizi
- c) internet
- d) nikde jsem se neseznámil/a
- e) jinde (uveďte)

20. Považujete ve Vašem regionu (obci) protipovodňová opatření za dostačující?

- a) ANO
- b) NEVÍM
- c) NE

21. Jsou ve Vašem regionu (obci) protipovodňové zábrany?

- a) ANO
- b) NEVÍM
- c) NE

22. Pokud ano, zabránily podle Vás ničení majetku?

- a) ANO
- b) NEVÍM
- c) NE

Příloha B – VZOR VYPLNĚNÉHO ANONYMNÍHO DOTAZNÍKU

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Marcela Pekařová a jsem studentka bakalářského studia oboru Bezpečnostní studia na Univerzitě Jana Ámose Komenského v Praze. Téma mé bakalářské práce je „**Koordinace složek Integrovaného záchranného systému České republiky při přípravě a řešení úkolů v souvislosti s povodněmi**“. Tímto Vás prosím o pomoc a spolupráci formou vyplnění anonymního dotazníku. Zjištěné výsledky budou použity ke zpracování bakalářské práce.

Cílem výzkumného šetření je zmapování Vašich zkušeností s ochranou obyvatelstva a majetku před povodněmi, pomocí složek Integrovaného záchranného systému ČR v průběhu povodně a při odstraňování následků po povodni. Jednotlivé dotazníkové položky si prosím pečlivě přečtěte a vyplňte přímo do dotazníkového archu (vyjádřením míry souhlasu/nesouhlasu, zakroužkováním zvolené odpovědi, případně odpovědí).

Děkuji za Vaši ochotu, vstřícnost a čas, který věnujete zpracování dotazníku.

1. **Kolik je Vám let?**39.....
2. **Pohlaví**
 - a) muž
 - b) žena
3. **Zažili jste již povodeň?**
 - a) ANO
 - b) NE
4. **Zažili jste povodeň opakovaně?**
 - a) ANO
 - b) NE
5. **Víte, které složky patří do Integrovaného záchranného systému České republiky (IZS ČR)?**
 - a) ANO
 - b) NE

6. Víte, jakou činností se zbývá IZS ČR?

(pokud ANO, tak jakou?)

a) ANO

b) NE

7. Jste zaměstnán (a) v některé ze složek IZS ČR?

a) ANO

b) NE

8. Jak jste byli vyrozuměni o hrozícím nebezpečí?

a) z radia, televize

b) z obecního rozhlasu

c) SMS zprávou

d) od někoho jiného z obce

e) nebyli jste dopředu varováni

f) jinak

9. Bylo varování o hrozícím nebezpečí podle Vás provedeno včas?

a) ANO

b) NE

10. Byla Vám poskytnuta pomoc některou ze složek IZS ČR?

a) ANO

b) NE

11. Za jak dlouho k Vám dorazila pomoc?

a) do 1 hodiny

b) do 2 hodin

c) do 6 hodin

d) do 24 hodin

e) jindy

12. Jak vnímáte činnost Integrovaného záchranného systému ČR v průběhu povodně?

(hodnocení jako ve škole, za 1 nejlépe, za 5 nejhůře)

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

13. Je něco co by se v jejich činnosti dalo změnit (zlepšit)?

(pokud ANO, tak co?)

a) ANO

b) NE

14. Jak vnímáte činnost Integrovaného záchranného systému ČR při odstraňování následků povodní?

(hodnocení jako ve škole, za 1 nejlépe, za 5 nejhůře)

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

15. Je něco co by se v činnosti IZS ČR při odstraňování následků po povodni dalo změnit?

(pokud ANO, tak co?)

a) ANO

b) NE

16. Víte na koho se při povodni obrátit s žádostí o pomoc?

(pokud ANO, na koho byste se obrátili?)

a) ANO

b) NE

17. Jaké tísňové číslo byste v případě hrozícího nebezpečí při povodních volali?

a) jednotné evropské číslo tísňového volání 112

b) národní tísňová linka HZS ČR 150

c) národní tísňová linka zdravotnické služby 155

d) národní tísňová linka městské policie 156

e) národní tísňová linka Policie ČR 158

f) kteroukoli dostupnou tísňovou linku

18. Jaká je Vaše zkušenost s pomocí operátorů na tísňových linkách?

(hodnocení jako ve škole, za 1 nejlépe, za 5 nejhůře)

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

19. Seznámili jste se někde s pokyny pro chování obyvatel při mimořádné události?

- a) leták
- b) pořad v televizi
- c) internet
- d) nikde jsem se neseznámil/a
- e) jinde (uveďte)

20. Považujete ve Vašem regionu (obci) protipovodňová opatření za dostačující?

- a) ANO
- b) NEVÍM
- c) NE

21. Jsou ve Vašem regionu (obci) protipovodňové zábrany?

- a) ANO
- b) NEVÍM
- c) NE

22. Pokud ano, zabránily podle Vás ničení majetku?

- a) ANO
- b) NEVÍM
- c) NE

Příloha C – Fotodokumentace

Obrázek 3: Zásah HZS ČR

Zdroj⁷¹

Obrázek 4: Odčerpávání vody ze zatopené oblasti

Zdroj⁷²

⁷¹ Zásah HZS ČR, foto: ČTK – Vladislav Galgonek. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/45533/symbol-povodni-prokleta-vesnice-troubky-znovu-jsou-pod-vodou.html>

⁷² Odčerpávání vody ze zatopené oblasti, foto: Vít Černý. Dostupné z: <http://www.denik.cz/galerie/povodne-2013-cr-nej-foto.html?mm=4528489>

Obrázek 5: Zaplavené Křešice na Litoměřicku

Zdroj⁷³

Obrázek 6: Pomoc charity

Zdroj⁷⁴

⁷³ Zaplavené Křešice na Litoměřicku, foto: ČTK. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/online-povodne-2013-utery-4-6-994269>

⁷⁴ Pomoc charity, foto: Tiskové středisko Charity ČR. Dostupné z: <http://hk.caritas.cz/aktualne/z-domova/povodne-2010-srpen/#!/prettyPhoto>

Obrázek 7: Čluny THW a Policie ČR naloďují evakuované občany

Zdroj⁷⁵

Obrázek 8: Evakuace raněných

Zdroj⁷⁶

⁷⁵ Čluny THW a Policie ČR naloďují evakuované občany, foto: Kamila Drábková, Hynek Obroučka. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/11662-cviceni-albis-2008/>

⁷⁶ Evakuace raněných, foto: Kamila Drábková, Hynek Obroučka. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/11662-cviceni-albis-2008/>

Obrázek 9: Záchrana osoby z vody

Zdroj⁷⁷

Obrázek 10: Zvyšující se hladina potoka v Trhových Svinech

Zdroj⁷⁸

⁷⁷ *Záchrana osoby z vody*, foto: Kamila Drábková, Hynek Obroučka. Dostupné z: <http://www.pozary.cz/clanek/11662-cviceni-albis-2008/>

⁷⁸ *Zvyšující se hladina potoka v Trhových Svinech*, foto: Lenka Vandělková. Dostupné z: <http://www.budejckadrba.cz/zpravy/spolecnost/cervnove-povodne-v-jiznich-cechach/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Marcela Pekařová

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Koordinace složek Integrovaného záchranného systému České republiky při přípravě a řešení úkolů v souvislosti s povodněmi

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 61

Celkový počet stran příloh: 12

Počet titulů českých použitých zdrojů: 11

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 20

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: PhDr. Libor Zikeš